

Henrik Lindegaard Andersen, Anne Line Tenney Jordan og
Jacob Seier Petersen

Arbejdskraft og -potentiale i hovedstadsområdet

Arbejdskraft og -potentiale i hovedstadsområdet kan hentes fra hjemmesiden www.kora.dk

© KORA og forfatterne

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

Udgiver: KORA
ISBN: 978-87-7509-783-8
Projekt: 10884
Januar 2015

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling samt bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Denne rapport er udarbejdet af KORA for Økonomi- og Indenrigsministeriet som led i arbejdet med en hovedstadsstrategi, der varetages af et tværministerielt embedsmandsudvalg. Rapporten beskriver arbejdskraften i hovedstadsområdet, som den ser ud i dag og udviklingen de seneste ti år. Samtidig belyses det arbejdskraftspotentiale, som hovedstadsområdets virksomheder kan rekruttere fra, både på det øvrige Sjælland, i Skåne og i det øvrige Danmark. Bidrag til arbejdskraften i form af pendling, flytninger og indvandring undersøges ligeledes.

Rapporten er udarbejdet i sommeren og efteråret 2014 af forsker Henrik Lindegaard Andersen (projektleder), mens projektleder Jacob Seier Petersen har stået for det primære skrive- og analysearbejde i samarbejde med projektleder Anne Line Tenney Jordan, der har stået for afsnittet om Skåne. Forsknings- og analysechef Hans Hummelgaard har bidraget med ideer og kommentarer gennem hele processen. Vi takker embedsmandsudvalget samt de to eksterne lektorer for værdifulde kommentarer.

Henrik Lindegaard Andersen

December 2014

Indhold

1	Sammenfatning.....	6
1.1	Hovedstadsområdet kan hente arbejdskraft i nærområdet	7
1.2	Langt flere har en videregående uddannelse i hovedstadsområdet	8
1.3	Hovedstadsområdet tilføres også arbejdskraft via pendling fra den øvrige del af Danmark	9
1.4	Tilflytning udgør kun en lille del af arbejdskraften i hovedstadsområdet	11
1.5	Indvandrere udgør en stor andel af arbejdskraften i hovedstadsområdet	11
1.6	Et stort arbejdskraftpotentiale i Skåne	12
1.7	Stabil udvikling i arbejdskraft og potentialet for hovedstadsområdet.....	14
2	Baggrund, formål og analysedesign	15
3	Operationaliseringer og metode	16
3.1	Hovedstadsområdet	16
3.2	Sammenligning med det øvrige Danmark.....	17
3.3	Arbejdskraft til rådighed og arbejdskraftpotentialet	17
3.3.1	Afgrænsning	17
3.3.2	Opgørelsesmetode	18
3.3.3	Databrud	19
3.4	Humankapital	20
3.4.1	Til- og fraflyttere.....	21
4	Hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland – et overblik over arbejdskraftpotentialet	22
4.1	Arbejdskraft i det øvrige Sjælland og hovedstadsområdet.....	22
4.2	Uddannelse, erhvervserfaring og lønindkomst i det øvrige Sjælland og hovedstadsområdet	23
4.3	Fordelingen af arbejdskraften på uddannelsesgrupperinger	24
4.4	Arbejdskraftens fordeling på brancher	25
4.5	Udviklingen i arbejdskraft og arbejdskraftpotentialet for hovedstadsområdet	25
5	Udviklingen i mængden af arbejdskraft i hovedstadsområdet	28
6	Udviklingen i løn, uddannelse og erhvervserfaring for arbejdskraften i hovedstadsområdet.....	36
6.1	Lønindkomst.....	36
6.2	Uddannelse	40
6.2.1	Den overordnede udvikling i borgernes uddannelsesniveau	40
6.2.2	Populationens uddannelse opdelt på uddannelseskategorier	43
6.2.3	Udviklingen i humankapital blandt borgere med en kandidatgrad eller derover	45
6.3	Erhvervserfaring.....	47
7	Indvandringens bidrag til arbejdskraften i hovedstadsområdet	51

8	Skånes arbejdskraftpotentiale	54
8.1	Arbejdskraftpotentialet i Skåne	54
8.1.1	Arbejdskraft i Skåne	54
8.1.2	Uddannelsesniveau i Skåne.....	55
8.1.3	Branchefordeling i Skåne.....	55
8.2	Pendling fra Skåne.....	56

1 Sammenfatning

I dette afsnit sammenfattes hovedresultaterne vedrørende arbejdskraft og vækstpotentiale i hovedstadsområdet fra nærværende rapport. Rapportens formål er at belyse humankapitalgrundlaget og vækstpotentialet i hovedstadsområdet, både som det ser ud i dag, og den historiske udvikling set over de seneste ti år.

Gennem rapporten arbejdes med et dobbelt fokus, dels på den humankapital, der allerede bringes i anvendelse i hovedstadsområdet, og dels den humankapital, der *potentielt* kan bringes i anvendelse fra det øvrige Danmark, herunder nærområder på det øvrige Sjælland samt Skåne. Ved vækstpotentialet forstås den humankapital, der findes uden for hovedstadsområdet, hvoraf en andel potentielt kan rekrutteres af arbejdsgivere i hovedstadsområdet.

Definitionen af hovedstadsområdet følger planloven og inkluderer Lejre, Køge og Stevn Kommuner i sydvest samt alle kommuner beliggende nordøst herfor. Som nærområde er der fokus på den øvrige del af Sjælland, Lolland-Falster, Møn og Bornholm (herefter blot benævnt "det øvrige Sjælland") samt Skåne.

Humankapital belyses dels ved antallet af arbejdstagere og dels ved arbejdstagernes samlede uddannelsesmængde, erhvervs erfaring og løn. Datagrundlaget består dels af administrative oplysninger på individniveau indhentet fra Danmarks Statistik og dels aggregerede data for Skåne fra Øresundsstatistikken.

Den humankapital, der *bringes i anvendelse* i hovedstadsområdet, defineres som personer, der bor og arbejder i området i alderen 16 til 64 år, samt personer, der pendler ind for at arbejde. I tillæg defineres personer, der bor i hovedstadsområdet, men som er arbejdsløse, som værende en del af den arbejdskraft, virksomhederne i området kan bringe i anvendelse, da ledige skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Borgere, der bor i hovedstadsområdet, men som pendler til fx det øvrige Sjælland for at arbejde, betragtes som arbejdskraft, der *potentielt* kan bringes i anvendelse i hovedstadsområdet. Ligeledes betragtes personer bosiddende og beskæftigede eller ledige i det øvrige Sjælland som arbejdskraft, der potentielt kan bringes i anvendelse i hovedstadsområdet.

Overordnet kan vi konkludere følgende, som uddybes i sammenfatningen nedenfor:

- Hovedstadsområdet kan potentielt hente betydelige arbejdskraftressourcer i nærområdet.
- De fleste højtuddannede findes i hovedstadsområdet, men der kan tiltrækkes meget arbejdskraft med især erhvervsfaglig uddannelse fra det øvrige Sjælland.
- Hovedstadsområdet tilføres også en vis mængde arbejdskraft via pendling fra Danmark uden for Sjælland og Lolland-Falster.
- Nettotilflytning tilfører kun i mindre grad arbejdskraft til hovedstadsområdet.
- Indvandrere udgør en betydelig andel af arbejdskraften i hovedstadsområdet.
- Der findes et stort arbejdskraftpotentiale i Skåne.
- Mængden af arbejdskraft og arbejdskraftpotentialet har været stabilt for hovedstadsområdet de seneste ti år.

1.1 Hovedstadsområdet kan hente arbejdskraft i nærområdet

Opgjort primo 2013 var 882.840 personer mellem 16 og 64 år bosiddende og beskæftiget i hovedstadsområdet, mens 83.502 personer var ledige; totalt 966.342 personer. I tillæg pendlede 49.159 personer til hovedstadsområdet fra det øvrige Sjælland for at arbejde. I det øvrige Sjælland var 222.923 bosiddende personer beskæftiget lokalt eller ledige, mens 15.075 personer pendlede fra hovedstadsområdet til det øvrige Sjælland for at arbejde. Tilsammen udgør disse personer dels arbejdskraften i hovedstadsområdet og dels arbejdskraftpotentialt. Tallene fremgår af Tabel 1.1.

Tabel 1.1 Arbejdskraft i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraft-potentiale
Bor og arbejder	882.840	197.495	
Ledige	83.502	25.428	
Pendler ind fra naboområdet	49.159	15.075	
Total	1.015.501	237.998	23 %

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Opgørelsen viser, at arbejdskraftpotentialt i hovedstadsområdets nærmeste opland udgør 237.998 personer, hvilket svarer til godt 23 % af den arbejdskraft, der allerede umiddelbart står til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsområdet. Arbejdskraftpotentialt på 23 % skal således ikke ses som det, arbejdskraften realistisk set vil kunne øges med, men snarere som det teoretiske loft for udbuddet af arbejdskraft i nærområdet, fraregnet Skåne, som virksomhederne i hovedstadsområdet kan rekruttere fra, hvis hele Sjælland betragtes som et sammenhængende arbejdsmarked.

Opgjort på samme måde står knap 15,0 mio. års erhvervserfaring til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsregionen, mens potentialt i det øvrige Sjælland er godt 3,9 mio. års erhvervserfaring, hvilket altså svarer til 26 % af den erhvervserfaring, der allerede står til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsområdet (se Tabel 1.2). Tilsvarende svarer uddannelsespotentialt i nærområdet til knap 23 % af den samlede mængde uddannelse, der allerede findes i hovedstadsområdet. Uanset om humankapital opgøres som antal personer, mængden af erhvervserfaring eller uddannelse, er potentialt i størrelsesordenen en fjerdedel i nærområdet.

Tabel 1.2 Uddannelse, erhvervserfaring og løn (primo 2013)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentialt
Uddannelse, 1.000 år	12.744	2.878	23 %
Erhvervserfaring, 1.000 år	14.981	3.944	26 %
Løn, mia. kr.	332	61	18 %

Note: Lønindkomsten er opgjort i 2013-priser.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Aflønningen af arbejdskraften er imidlertid lavere uden for hovedstadsregionen, og således udgør løn for den arbejdskraft, der står til rådighed for arbejdsgiverne i det øvrige Sjælland, kun godt 18 % af det tilsvarende tal for hovedstadsområdet. Den arbejdskraft, der findes på det øvrige Sjælland, aflønnes således relativt lavere, end man kunne forvente, idet potentialt for uddannelse og erhvervserfaring udgør de nævnte 23-26 %.

1.2 Langt flere har en videregående uddannelse i hovedstadsområdet

Når man opdeler den eksisterende arbejdskraft i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland på uddannelsesgrupper, viser det sig, at hovedstaden har et stort udbud af arbejdskraft med en videregående uddannelse, mens udbuddet af arbejdskraft med en erhvervsuddannelse til gengæld er større i det øvrige Sjælland. Potentialet for at tiltrække personer med en erhvervsuddannelse må således siges at være relativt stort, idet der i det øvrige Sjælland findes godt 94.000 personer med en erhvervsuddannelse, som bor og arbejder, er ledige eller som pendler ud fra hovedstadsområdet, hvilket svarer til en tredjedel af bestanden i hovedstadsområdet. Omvendt er potentialet forholdsvis lille for personer med en videregående uddannelse, idet denne gruppe i det øvrige Sjælland kun udgør 15 % af den arbejdskraft med en videregående uddannelse, der findes i hovedstadsområdet (se Tabel 1.3).

Tabel 1.3 Uddannelsesgrupper i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentiale
Grundskole eller gymnasial uddannelse	320.876	80.905	25 %
Erhvervsuddannelse	280.455	94.694	34 %
Videregående uddannelse	370.255	57.032	15 %
Total	971.586	232.631	24 %

Note: Total stemmer ikke overens med summerne i Tabel 1.1. Det skyldes, at der ikke for alle personer i populationen er angivet en uddannelseslængde.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

For akademikerne er potentialet forholdsvis begrænset. Når vi ser specifikt på akademikernes fordeling på uddannelsesretninger i Tabel 1.4, udgør potentialet i det øvrige Sjælland godt 10.000 personer, hvilket kun svarer til knap 8 % af de 138.000 akademikere, der allerede udbyder deres arbejdskraft i hovedstadsområdet. Det relativt største potentiale findes inden for sundhedsvidenskab (14 %), mens det laveste potentiale findes for ingeniører (4 %).

Tabel 1.4 Personer med lange videregående uddannelser (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentiale
Humaniora	29.211	2.692	9 %
Naturvidenskab	19.982	1.961	10 %
Ingeniører	21.455	920	4 %
Samfundsvidenskab	52.463	2.694	5 %
Sundhedsvidenskab	15.376	2.206	14 %
Total	138.487	10.473	8 %

Note: Videregående uddannelser omfatter personer med en kandidatgrad eller derover.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Opgjort på brancher ligger potentialet i det øvrige Sjælland på 5-38 % fraregnet Landbrug, skovbrug og fiskeri, som har et meget stort potentiale, men økonomisk fylder meget lidt i hovedstadsområdet, idet branchen kun beskæftiger godt 3.000 personer (se Tabel 1.5). De tre største brancher, der omfatter Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, Handel samt Tjenesteydelser, står for knap halvdelen af arbejdspladserne i hovedstaden og har et potentiale på

henholdsvis 30, 23 og 15 %. De brancher, hvor potentialet er mindst – 5-7 %, er Informations- og kommunikationsbranchen samt erhverv inden for Finans- og forsikringsbranchen.

Tabel 1.5 Opdeling på brancher (primo 2013, antal personer)

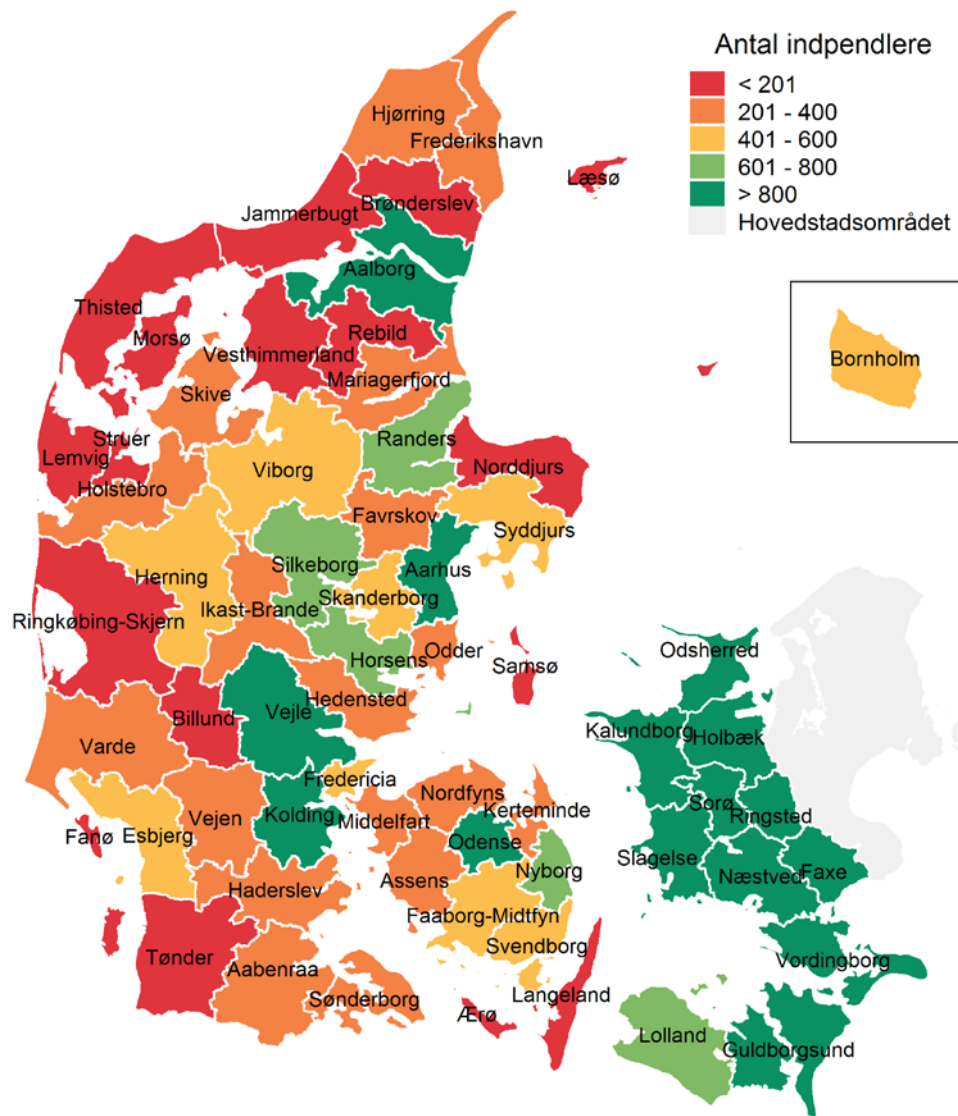
	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraft- potentiale
Landbrug, skovbrug og fiskeri	3.267	7.637	234 %
Indvinding og fremstilling	66.229	23.220	35 %
Energiforsyning og miljøvirksomhed	6.093	2.335	38 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	50.163	16.950	34 %
Handel	143.722	33.709	23 %
Transport og magasineri	49.032	9.174	19 %
Hotel- og restaurationsvirksomhed	36.975	7.076	19 %
Information og kommunikation	58.370	2.766	5 %
Finans- og forsikringsvirksomhed	45.131	3.087	7 %
Fast ejendom	15.130	2.934	19 %
Tjenesteydelser	127.251	19.498	15 %
Offentlig forvaltning og forsvar	58.498	12.448	21 %
Undervisning	75.178	20.282	27 %
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	176.649	53.249	30 %
Kulturelle og personlige tjenester	47.901	8.319	17 %
Uoplyst branche	55.912	15.314	27 %
Total	1.015.501	237.998	23 %

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

1.3 Hovedstadsområdet tilføres også arbejdskraft via pendling fra den øvrige del af Danmark

Ud over de godt 49.000 personer, der pendlede til hovedstadsregionen fra den øvrige del af Sjælland, Lolland-Falster, Møn og Bornholm i 2013 (jf. Tabel 1.1), pendlede der også knap 24.000 personer fra det øvrige Danmark til hovedstadsregionen. Pendlerne kommer primært fra Odense og de større byer i den østlige del af Jylland, jf. Figur 1.1.

Figur 1.1 Pendlere til hovedstadsområdet, 2013

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Som det fremgår af Tabel 1.6, bidrager de knap 24.000 pendlere, der kommer til hovedstadsområdet fra det øvrige Danmark, godt 300.000 års uddannelse, 400.000 års erhvervserfaring og godt 10 mia. kroner i lønindkomst.

Tabel 1.6 Pendlingens betydning i hovedstadsområdet (primo 2013)

	Arbejder eller ledig med bopæl i hovedstadsområdet	Pendler ind i hovedstadsområdet fra det øvrige Danmark
Personer	966.342	23.541
Uddannelse, mio. år	12,1	0,3
Erhvervserfaring, mio. år	14,0	0,4
Løn, mia. kr.	312,6	10,2

Note: Lønindkomsten er opgjort i 2013-priser. Det øvrige Danmark omfatter alle kommuner i Danmark ud over hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

1.4 Tilflytning udgør kun en lille del af arbejdskraften i hovedstadsområdet

Tilflytningen fra 2012 til 2013 bidrog med 14.126 personer til arbejdskraften i hovedstadsområdet, mens 8.721 personer fraflyttede området i samme periode, jf. Tabel 1.7. Nettotilflytning til hovedstadsområdet var således på 5.405 personer og bidrog med en vækst i områdets humankapital på godt 60.000 års uddannelse, men kun 1.261 års erhvervserfaring og 0,7 mia. lønkroner.

Dog bevarede godt 4 ud af 10 personer, der fraflyttede hovedstadsområdet, fortsat deres arbejdsplads i hovedstadsområdet året efter fraflytningen. Dette tyder på, at nettotilflytningen overvurderer betydningen af fraflytninger for den humane kapital i hovedstadsområdet, da en del af fraflytterne fortsat bevarer en tilknytning til hovedstadsområdet efter fraflytningen.

Tabel 1.7 Til- og fraflyttere i hovedstadsområdet (primo 2013)

	Arbejdskraft i hovedstadsområdet	Tilflyttere	Fraflyttere
Personer, antal	1.015.501	14.126	8.721
Uddannelse, år	12.744.296	165.556	105.505
Erhvervserfaring, år	14.981.030	74.699	73.438
Løn, mia. kr.	332,0	2,7	2,0

Note: Lønindkomsten er opgjort i 2013-priser. Tilflyttere omfatter personer, der har bopæl uden for hovedstadsområdet i 2012, og som har bopæl i hovedstadsområdet i 2013. Fraflyttere omfatter personer, der har bopæl i hovedstadsområdet i 2012, og som har bopæl uden for hovedstadsområdet i 2013.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

1.5 Indvandrere udgør en stor andel af arbejdskraften i hovedstadsområdet

Indvandringen fra vestlige og ikke-vestlige lande bidrager også til arbejdskraften i hovedstadsområdet. Som det fremgår af Tabel 1.8 nedenfor, udgør alle indvandrere 12,2 % af den arbejdskraft, der står til rådighed for arbejdsgivere i hovedstadsområdet. Heraf udgør de vestlige indvandrere alene 4,4 procentpoint. Som det ses af tabellen, er den arbejdskraft, der opnås ved indvandring til hovedstadsområdet, langt større end for det øvrige Sjælland i særdeleshed, men også set i forhold til det øvrige Danmark.

Da indvandrere i højere grad har manglende registeroplysninger om medbragt uddannelse og erhvervserfaring, ser vi kun på løn for indvandrere. Tabel 1.9 viser, at de vestlige indvandreres

arbejdsløn svarer til deres personandel, godt 4 %. Derimod er lønandelen for alle indvandrere kun godt 9 %, mens gruppen udgjorde 12 % af arbejdskraften opgjort i personer.

Tabel 1.8 Arbejdskraft blandt indvandrere (primo 2013)

	Antal personer			Arbejdskraftpotentiale	
	Personer	Alle indvandrere	Vestlige indvandrere	Alle indvandrere	Vestlige indvandrere
Hovedstadsområdet	1.039.042	127.333	45.810	12,2 %	4,4 %
Øvrige Sjælland	241.205	14.227	5.221	5,9 %	2,2 %
Øvrige Danmark	1.452.558	104.340	47.516	7,2 %	3,3 %

Note: Populationen omfatter nu personer, der 1) bor og arbejder i det pågældende område, 2) bor og er ledige i det pågældende område og 3) pendler ind i det pågældende område, men i tillæg inkluderes pendling fra det øvrige Danmark, hvorfor populationen i hovedstadsområdet stiger fra de tidligere angivne 1.015.501 personer til 1.039.042 personer osv.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Tabel 1.9 Løn blandt indvandrere, 2013

	Løn, mia. kr.			Arbejdskraftpotentiale	
	Total	Alle indvandrere	Vestlige indvandrere	Alle indvandrere	Vestlige indvandrere
Hovedstadsområdet	342,1	31,0	14,5	9,1 %	4,2 %
Øvrige Sjælland	62,6	2,8	1,3	4,6 %	2,0 %
Øvrige Danmark	406,4	21,9	11,8	5,4 %	2,9 %

Note: Lønindkomsten er opgjort i 2013-priser. Se i øvrigt note til Tabel 1.8.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

1.6 Et stort arbejdskraftpotentiale i Skåne

Der boede knap 800.000 personer i alderen 16-64 år i Skåne i starten af 2013. Ifølge den svenske arbejdskraftundersøgelse er 71 % af disse personer i beskæftigelse, 7 % er ledige, mens 22 % står uden for arbejdsstyrken. På baggrund af disse oplysninger er der i Tabel 1.10 beregnet et arbejdskraftpotentiale for Skåne. Beregningen viser, at der findes et stort arbejdskraftpotentiale i Skåne på 60 % af arbejdskraften i hovedstadsområdet.

Tabel 1.10 Arbejdskraftpotentiale i Skåne (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Arbejdskraftpotentialet			
		Øvrige Sjælland		Skåne	
		Antal	Procent	Antal	Procent
Bor og arbejder	882.840	197.495		564.965	
Ledige	83.502	25.428		55.701	
Pendler ind fra hovedstadsområdet		15.075		890	
Øvrige Sjælland	49.159				
Skåne	14.943				
Total	1.030.444	237.998	23 %	621.556	60 %

Note: Arbejdskraften i Skåne er opgjort ud fra den svenske arbejdskraftundersøgelse, jf. afsnit 8, og ikke på baggrund af registeroplysninger på individniveau som de danske data.

Kilde: Øresundsdata-basen, Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

I Tabel 1.11 angives arbejdskraftpotentialet i Skåne fordelt på uddannelser. Tallene undervurderer formentlig potentialet, da antallet af personer i arbejdsstyrken fordelt på uddannelse er beregnet ud fra den skånske befolknings (16-64 år) uddannelsesniveau og ikke arbejdsstyrken (se afsnit 8). Vi forventer derfor, at antallet af personer med en grundskoleuddannelse er overvurderet, mens tallene for erhvervs- og videregående uddannelser er undervurderet. Tabellen viser, at arbejdskraftpotentialet for personer med en videregående uddannelse udgør minimum 50 % af den allerede eksisterende arbejdskraft i hovedstadsområdet.

Tabel 1.11 Beregnet arbejdskraftpotentiale i Skåne fordelt på uddannelse (primo 2013)

	Hovedstadsområdet	Arbejdskraftpotentialet i Skåne	
		Antal	Procent
Grundskole	205.657	143.574	70 %
Ungdomsuddannelse *	395.674	276.150	70 %
Videregående uddannelse	370.255	183.815	50 %
Uoplyst	43.915	17.127	39 %
Total	1.015.501	620.666 **	61 %

Note: *) Omfatter gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser og eftergymnasiale uddannelser, der kun findes i Sverige. **) Uddannelse er ikke opgjort for de 890 pendlere fra hovedstadsområdet til Skåne, hvorfor totalen ikke summer til de tidligere angivne 621.556 personer.

Kilde: Øresundsdatabasen, Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

De tre største brancher i hovedstadsområdet er Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, Handel samt Tjenesteydelser. Potentialet for at tiltrække arbejdskraft fra Skåne inden for disse brancher er omkring 60 % for hver af de tre brancher. De største procentvise potentialer ligger i primærerhvervene, som udgør en meget lille del af arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet. Der findes dog også betydelige procentvise potentialer i tertiærerhvervene; i Undervisningsbranchen findes der fx et potentiale på 91 %. Det mindste potentiale på 21 % findes i branchen for Finans- og forsikringsvirksomhed.

Tabel 1.12 Brancheopdeling (primo 2013)

	Hovedstadsområdet	Arbejdskraftpotentialet i Skåne	
		Antal	Procent
Landbrug, skovbrug og fiskeri	3.267	10.741	329 %
Indvinding og fremstilling	66.229	69.500	105 %
Energiforsyning og miljøvirksomhed	6.093	6.054	99 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	50.163	43.551	87 %
Handel	143.722	88.299	61 %
Transport og magasineri	49.032	35.029	71 %
Hotel- og restaurationsvirksomhed	36.975	20.449	55 %
Information og kommunikation	58.370	21.349	37 %
Finans- og forsikringsvirksomhed	45.131	9.539	21 %
Fast ejendom	15.130	9.371	62 %
Tjenesteydelser	127.251	73.655	58 %
Offentlig forvaltning og forsvar	58.498	31.152	53 %
Undervisning	75.178	68.100	91 %
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	176.649	101.010	57 %
Kulturelle og personlige tjenester	47.901	26.460	55 %
Uoplyst	55.912	6.407	11 %
Total	1.015.501	620.666	61 %

Kilde: Øresundsdatabasen, Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

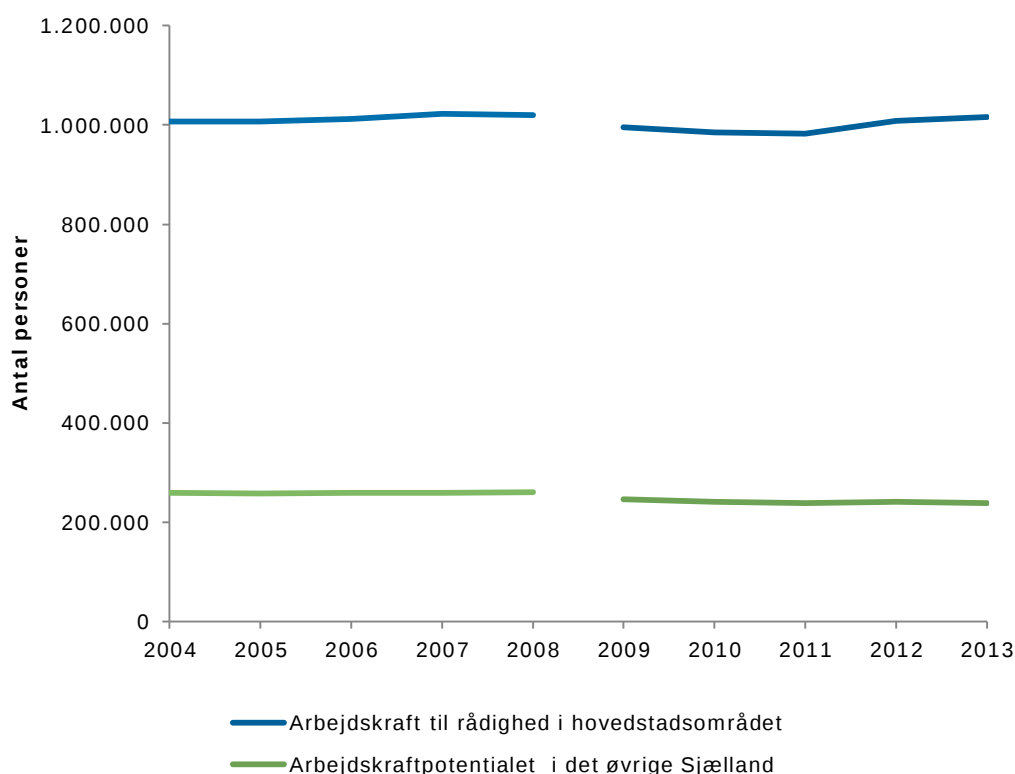
Tages der afsæt i hele Skåne, er der således umiddelbart et stort arbejdskraftpotentiale for virksomhederne i hovedstadsregionen. Det skal dog tages i betragtning, at det vil være resourcekrævende for arbejdstagere at pendle fra de fjerneste egne af Skåne til hovedstadsområdet, hvorved potentialet sandsynligvis overvurderes.

1.7 Stabil udvikling i arbejdskraft og potentialet for hovedstadsområdet

Figur 1.2 viser udviklingen i arbejdskraften og arbejdskraftpotentialet for hovedstadsområdet. Det fremgår af figuren, at udviklingen i arbejdskraftpotentialet for det øvrige Sjælland er stabil med en meget svag negativ tendens, mens arbejdskraften i hovedstadsområdet er steget svagt.

Med afsæt heri er der ikke udsigt til nævneværdige ændringer i den arbejdskraft, der er i beskæftigelse fremadrettet på virksomheder i hovedstadsområdet, medmindre der iværksættes særlige initiativer for at ændre situationen. Det kan være i forhold til i højere grad at gøre det attraktivt for arbejdskraften i både den øvrige del af Sjælland og i Skåne at arbejde i virksomheder i hovedstadsområdet.

Figur 1.2 Udvikling og fremskrivning af arbejdskraftpotentialet, alle år

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstadsområdet og arbejdskraftpotentialet i det øvrige Sjælland omfatter 1) personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2) personer, der bor og er ledige i det pågældende område, og 3) personer, der pendler ind i det pågældende område fra naboområdet. Personer, der pendler ind fra det øvrige Danmark, indgår ikke i opgørelsen. Der er et mindre databrud i 2008/2009, jf. afsnit 3.3., hvilket er markeret med et brud på linjerne.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

2 Baggrund, formål og analysedesign

Arbejdskraft og kompetencer er en vigtig del af fundamentet for økonomisk vækst. Virksomheder efterspørger arbejdskraft med en kompetencegivende uddannelse og relevant erhvervserfaring. Det er derfor vigtigt for den fremtidige vækst i hovedstadsområdet, at virksomhederne også fremover kan rekruttere kvalificeret arbejdskraft såvel nationalt som internationalt.

Arbejdskraftgrundlaget i hovedstadsområdet påvirkes af befolkningsdynamikken, eksempelvis i kraft af pendling, idet der tilføres yderligere kvalificeret arbejdskraft i det omfang, fx børnefamilierne vælger at bo uden for området (hvor kvadratmetrene er billigere) og dagligt tager turen med bil, bus eller tog til hovedstadsområdet for at arbejde. KORAs analyse kvantificerer både, i hvor høj grad geografisk mobilitet bidrager til ændringer i den samlede bestand af uddannelses- og erhvervskompetencer, samt lønindkomst i hovedstadsområdet, og hvordan pendling bidrager til de kompetencer, der er til rådighed for virksomhederne.

Denne analyse adskiller sig fra eksisterende analyser ved at have fokus på hovedstadsområdet som en helhed og ikke specifikt på en udvalgt kommune, fx København. Udgangspunktet for analysen er en opgørelse af humankapital blandt arbejdskraften, år for år, i de seneste 10 år. I et givet år vil mængden af humankapital blandt arbejdskraften, der står til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsområdet, ændres dels som følge af flytninger og pendling, men dels også som følge af befolkningens bevægelse ud og ind af arbejdsstyrken. KORAs opgørelse af humankapital blandt arbejdskraften i hovedstadsområdet bidrager med viden om, hvordan borgernes mobilitet påvirker arbejdskraften i hovedstadsområdet. Derudover analyseres det, hvordan arbejdskraftpotentialet, dvs. den base af arbejdskraft, virksomhederne i hovedstadsområdet potentielt kan rekruttere fra, har udviklet sig for henholdsvis det øvrige Sjælland og Skåne.

Analyserne gennemføres på baggrund af registerdata på individniveau fra Danmarks Statistik og aggregerede data fra Øresundsdatabasen. Data indeholder oplysninger om bl.a. bopæl, arbejdssteder, alder, indkomst, uddannelse og erhvervserfaring.

I det følgende afsnit 3 gennemgås de operationaliseringer og den metode, der ligger til grund for KORAs analyse. Dernæst belyser afsnit 4 mængden af arbejdskraft i hovedstadsområdet og størrelsen af det arbejdskraftpotentiale, der findes på det øvrige Sjælland, som det så ud primo 2013, mens afsnit 5 giver et overblik over udviklingen i mængden af arbejdskraft i hovedstadsområdet de seneste 10 år. Afsnit 6 dokumenterer udviklingen i humankapital, forstået som løn, uddannelse og erhvervserfaring, for arbejdskraften i hovedstadsområdet. Afsnit 7 omhandler bidraget fra vestlige og ikke-vestlige indvandrere til arbejdskraftgrundlaget i hovedstadsområdet. Endelig analyseres arbejdskraftpotentialet i Skåne i afsnit 8.

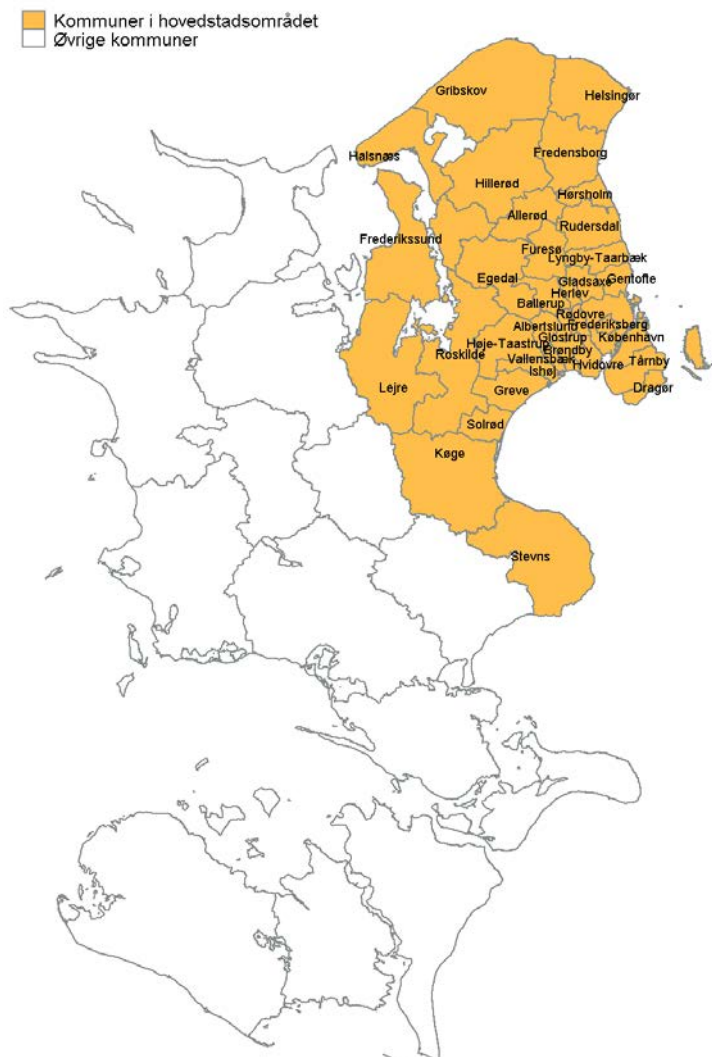
3 Operationaliseringer og metode

I det følgende redegøres for de i rapporten anvendte operationaliseringer. Først beskrives afgrænsningen af hovedstadsområdet, dernæst definitionen af populationen og til sidst beskrives, hvordan vi måler humankapitalen.

3.1 Hovedstadsområdet

Den afgrænsning af hovedstadsområdet, der benyttes i analysen, fremgår af Figur 3.1 nedenfor. Hovedstadsområdet inkluderer altså alle kommuner i Region Hovedstaden – undtagen Bornholm. Derudover inkluderes kommunerne Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn. Afgrænsningen følger den kommunaløkonomiske og planlovmæssige definition af hovedstadsområdet.

Figur 3.1 Afgrænsning af hovedstadsområdet

Kilde: Afgrænsningen følger den kommunaløkonomiske og planlovmæssige definition af hovedstadsområdet.

Ingen af kommunerne er blevet sammenlagt på tværs af afgrænsningen i forbindelse med kommunalreformen i 2007, hvorfor afgrænsningen ikke giver anledning til at betvivle, hvorvidt analysens opgørelser for årene før og efter kommunalreformen er sammenlignelige.

3.2 Sammenligning med det øvrige Danmark

I analysen sammenlignes tallene for hovedstadsområdet løbende med tallene for det øvrige Danmark. Enkelte steder er det derudover valgt at opdele sammenligningsgrundlaget i henholdsvis øvrige Sjælland og øvrige Danmark. Grunden til, at vi underopdeler sammenligningsgrundlaget, er, at det øvrige Sjælland udgør det geografiske nærområde for virksomhederne i hovedstadsområdet, og at rekruttering af arbejdskraft primært sker fra nærområdet.

Det øvrige Sjælland inkluderer alle kommuner på Sjælland, der ikke indgår i hovedstadsområdet, samt kommunerne på Lolland-Falster, Møn og Bornholm.

Der sammenlignes kun med det øvrige Danmark fra og med 2009.

3.3 Arbejdskraft til rådighed og arbejdskraftpotentialet

3.3.1 Afgrænsning

I analysen sondres der mellem:

1. Arbejdskraft, der allerede bringes i anvendelse eller umiddelbart står til rådighed for arbejdsgivere i hovedstadsområdet.
2. Arbejdskraftpotentialet.

Arbejdskraft, der allerede bringes i anvendelse eller umiddelbart står til rådighed for arbejdsgivere i hovedstadsområdet (herefter arbejdskraften) udgøres af personer, som både bor og arbejder i hovedstadsområdet (1), personer, der bor i Danmark uden for hovedstadsområdet, men som arbejder i hovedstadsområdet – dvs. personer, der pendler til hovedstadsområdet (2), samt ledige, der bor i hovedstadsområdet, og som står til rådighed for arbejdsmarkedet (3).

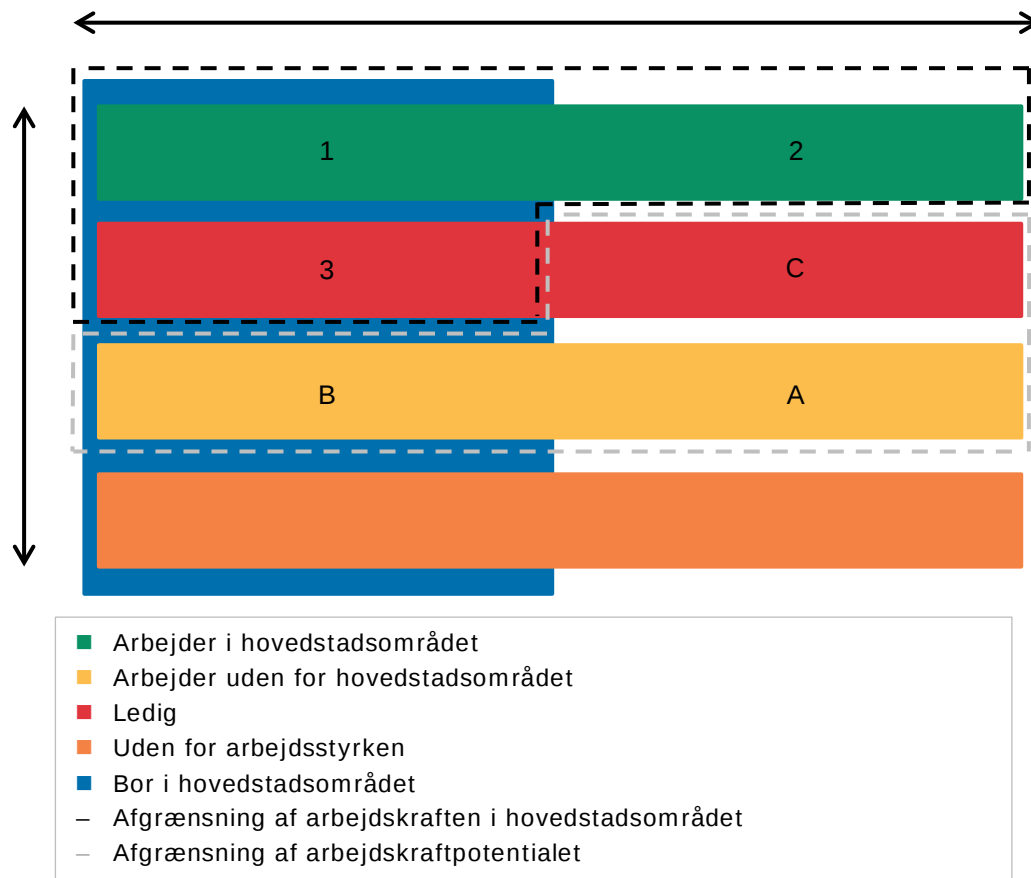
Arbejdskraftpotentialet udgøres af personer, som både bor og arbejder uden for hovedstadsområdet (A), personer, der bor i hovedstadsområdet, men arbejder uden for hovedstadsområdet – dvs. personer, der pendler ud af hovedstadsområdet (B), og ledige, der bor uden for hovedstadsområdet, og som står til rådighed for arbejdsmarkedet (C).

Arbejdskraftpotentialet omfatter dermed alle personer, der står til rådighed for arbejdsgivere uden for hovedstadsområdet. Denne gruppe af personer omtales i rapporten som arbejdskraftpotentialet, da hovedstadsområdet potentielt vil kunne tiltrække arbejdskraft herfra. Det reelle omfang af den arbejdskraft, der kan tiltrækkes fra arbejdskraftpotentialet, vil dog kun udgøre en andel af det samlede arbejdskraftpotentiale. Beregning af arbejdskraftpotentialets faktiske mobilitet ligger uden for rammerne af denne rapport.

I opgørelserne indgår kun personer i alderen 16-64 år.

Afgrænsningerne er illustreret i Figur 3.2. nedenfor.

Figur 3.2 Population Arbejdskraften og arbejdskraftpotentialet

Kilde: KORA

Analysen medregner ikke personer, der bor i andre lande og arbejder i hovedstadsområdet. Den beregnede humankapital vil således være undervurderet, bl.a. fordi den ikke medregner personer, som bor i Skåne og arbejder i København. Pendlere fra Skåne behandles dog særskilt i afsnit 8.

Personer, der er under uddannelse, personer på orlov, herunder barselsorlov, samt personer på kontanthjælp, der ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, indgår hverken i arbejdskraften, der står til rådighed i hovedstadsområdet, eller i arbejdskraftpotentialet uden for hovedstadsområdet. Denne gruppe af personer udgør i princippet et latent arbejdskraftpotentiale, da de inden for en relativ kort tidsperiode vil indgå i den arbejdskraft, der står til rådighed. Personer indgår ikke i analyserne, da hovedstadsområdet ikke umiddelbart kan udnytte arbejdskraften herfra.

3.3.2 Opgørelsesmetode

For hver person i hvert år er der opgjort en primær tilknytning til arbejdsmarkedet. Tilsvarende er der for hver person opgjort bopælskommune, primære arbejdssted, primær branche mv. Opgørelsen af primær tilknytning til arbejdsmarkedet foretages af Danmarks Statistik ultimo november hvert år. I det omfang en person har flere ansættelser på opgørelses tidspunktet, fastsætter Danmarks Statistik den primære tilknytning til arbejdsmarkedet, arbejdssted mv. på

baggrund af oplysninger om længden af personernes ansættelsesforhold, lediggang, lønindkomst mv.¹

Den valgte opgørelsesmetode indebærer, at en person fx kan indgå i gruppen af personer, der pendler ind i hovedstadsområdet, på trods af, at personen i en del af perioden har haft bopæl og arbejdssted i hovedstadsområdet. Da det modsatte imidlertid også er muligt, antages det, at disse tendenser modsvarer hinanden, hvorfor analysen derfor baseres på bopælen ultimo november hvert år. Tilsvarende vil en person kunne indgå i gruppen af ledige på trods af, at personen har været i beskæftigelse i en mindre del af året.

Som omtalt opgør Danmarks Statistik populationens primære tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november hvert år. Vi har derfor valgt også at opgøre bopæls- og arbejdskommune ultimo november hvert år. Danmarks Statistik inkluderer dog alle personer i populationen, som er registreret primo januar året efter, dvs. cirka en måned senere end opgørelsen af primær tilknytning til arbejdsmarkedet. Tilsvarende vedrører oplysningerne om personernes erhvervs-erfaring og lønindkomst hele året og altså ikke kun lønindkomsten frem til ultimo november i hvert år. I denne rapport omtales hvert år derfor som "primo", hvilket henviser til, at opgørelsen af henholdsvis uddannelse, erhvervs-erfaring og lønindkomst i de pågældende år vedrører den uddannelse, erhvervs-erfaring og lønindkomst, som var gældende ved udgangen af det forgående år.²

3.3.3 Databrud

Primo 2009 overgik Danmarks Statistik fra at indsamle årlige oplysninger om ansættelser via såkaldte oplysningssedler til at bruge månedlige oplysninger fra eIndkomst. Dette giver et databrud, som er beskrevet nærmere i boksen nedenfor.

---

¹ Populationens tilknytning til arbejdsmarkedet vurderes på baggrund af variabelen PSTILL fra Danmarks Statistiks registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Beskæftigede personer omfatter personer med værdierne 11 til 37 på PSTILL. Ledige omfatter personer med værdierne 40, 52 og 95 på PSTILL. Personer med øvrige værdier på PSTILL indgår ikke i analysen. Personernes bopælskommune opgøres på baggrund af variabelen KOM fra Danmarks Statistik. Variablen er dannet på baggrund af oplysninger fra CPR-registret. KORA har opgjort bopælskommunen ultimo november hvert år. Personernes arbejdssted opgøres på baggrund af variabelen AKOM fra Danmarks Statistik, der bygger på de enkelte personers arbejdsstedsadresse fra CPR's Vejregister. Har en person flere ansættelser i løbet af et år, vælges primære arbejdssted, via variabelen NOVPRIO. Personer uden gyldige adresseoplysninger og beskæftigede personer uden gyldige arbejdsstedsoplysninger indgår ikke i analyserne.

² Eksempelvis vedrører opgørelserne "primo 2013" den erhvervs-erfaring og lønindkomst, som er opnået gennem hele 2012.

Databrud primo 2008-2009

Fra 2008 til 2009 overgår Danmarks Statistik fra at bestemme længden af ansættelsesforhold vha. SKATs årlige oplysningssedler til at bruge automatiske månedlige indberetninger fra eIndkomst. Det har således frem til og med 2008 været op til arbejdsgiverne på årsbasis at indberette, om lønmodtageren var beskæftiget hele året eller blot i en afgrænset periode. Dette har arbejdsgiveren kunnet gøre ved enten at angive en dato for henholdsvis ansættelsesstart og -slut eller ved at afkrydse et felt med betegnelsen "Hel-årsansættelse".

Ved overgangen til de automatiske indberetninger fra eIndkomst i 2009 ses et fald i antallet af beskæftigede i populationen. Danmarks Statistik skriver følgende om databruddet i sin dokumentation: *"Danmarks Statistik er dog af den formodning, at helårsmarkeringen nok er blevet brugt i for mange tilfælde. eIndkomst-registret baserer sig på månedlige indberetninger fra arbejdsgiveren. Det betyder, at oplysningen om, hvornår et ansættelsesforhold rent faktisk er gældende, har fået en større grad af sikkerhed. Dette påvirker niveauet for beskæftigelsen i nedadgående retning."*

Danmarks Statistik vurderer, at overgangen til eIndkomst medfører et fald i beskæftigelsen i omegnen af 60.000 til 70.000 i hele landet, idet visse personer, der tidligere blev registreret som beskæftiget, fra 2009 registreres som ledige eller uden for arbejdsstyrken.

Databruddet betyder, at man i læsningen af tabeller og figurer skal være opmærksom på, at udviklingen fra primo 2008 og 2009 kan skyldes databruddet.

3.4 Humankapital

Formålet med rapporten er at kortlægge udviklingen i humankapital blandt arbejdskraften i hovedstadsområdet. Humankapitalen opgøres både som et aggregeret mål og som et gennemsnitsmål, og den belyses ved følgende faktorer:

- Erhvervserfaring
- Uddannelse
- Lønindkomst.

Erhvervserfaring

Vi anvender erhvervserfaring³ som et mål for humankapital, fordi en arbejdsstyrke med relativ stor erhvervserfaring kan formodes at være attraktiv for virksomhederne. Omkostningerne til oplæring mv. ved at ansætte en medarbejder med stor erhvervserfaring vil som udgangspunkt være lavere end ved at ansætte en mindre erfaren medarbejder, og man vil kunne forvente, at medarbejderen er mere produktiv.

Erhvervserfaringen opgøres i antal år, den enkelte person har været i beskæftigelse.

³ Populationens erhvervserfaring opgøres på baggrund af variablerne ERHVER og ERHVER79 fra Danmarks Statistiks register "IDA Persondata". Variablerne giver tilsammen et mål for populationens erhvervserfaring målt i antal år.

Uddannelse

Uddannelse⁴ anvendes som mål for humankapital, fordi virksomhederne efterspørger uddannet arbejdskraft. Medarbejdere med en uddannelse må forventes at være mere produktive end medarbejdere uden en uddannelse.

Uddannelsen opgøres her på tre måder:

1. For det første opgøres uddannelse som det normerede antal år, hver borger har modtaget undervisning.
2. For det andet opgøres uddannelse som fordelingen af personerne i populationen på kategorierne: Grunduddannelse; Gymnasial uddannelse; Erhvervsuddannelse; Kort videregående uddannelse; Mellemlang videregående uddannelse eller bacheloruddannelse; Lang videregående uddannelse eller forskeruddannelse.
3. For det tredje opdeles personer med en lang videregående uddannelse eller forskeruddannelse i yderligere fem kategorier.

Lønindkomst

Endelig anvendes også populationens lønindkomst⁵ som mål for humankapital. Lønindkomsten adskiller sig fra de første to indikatorer, fordi erhvervserfaring og uddannelse er noget, man bærer med sig i alle de sammenhænge, man indgår i, hvorimod lønindkomsten knytter sig mere specifikt til det enkelte ansættelsesforhold. Lønindkomsten er således også en indikator for, i hvilken grad den indlejrede humankapital bringes i anvendelse.

3.4.1 Til- og fraflyttere

Det undersøges løbende, hvordan mængden af humankapital påvirkes af flytninger til og fra hovedstadsområdet⁶.

En *tilflytter* defineres som en person, der bor i hovedstadsområdet ultimo november i det pågældende år, men som boede uden for hovedstadsområdet ultimo november året før.

En *fraflytter* defineres som en person, der bor uden for hovedstadsområdet ultimo november i det pågældende år, men som boede i hovedstadsområdet ultimo november året før.

---

⁴ Populationens uddannelseslængde måles med variablen HFPRIA fra Danmarks Statistiks register "UDDA Uddannelser (BUE)". Variablen angiver den normerede tid for den højeste fuldførte uddannelse. Uddannelsesregistret mangler oplysninger om uddannelser, der er færdiggjort i starten af 1970'erne, hvilket resulterer i, at uddannelser, der er færdiggjort i denne tidsperiode, ikke indgår i registret, og de berørte personer således fremstår, som om de har kortere uddannelser, end de reelt har. Efterhånden som disse personer udgår af arbejdsstyrken, vil populationen fremstå som bedre uddannet. Derudover benyttes variablen HFAUDD fra Danmarks Statistik. Variablen angiver titlen på den højeste fuldførte uddannelse og gør det muligt at klassificere hver uddannelse i forskellige kategorier af fx akademiske uddannelser via de såkaldte forspalte-koder.

⁵ Populationens lønindkomst måles med variablen SLON fra Danmarks Statistiks register "CON". Variablen angiver en persons samlede lønindkomst i det relevante år.

⁶ Personernes bopælskommune opgøres på baggrund af variablen KOM fra Danmarks Statistik. Variablen er dannet på baggrund af oplysninger fra CPR-registret. Bopælskommunen opgøres ultimo november hvert år.

4 Hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland – et overblik over arbejdskraft-potentialet

I det følgende beskrives arbejdskraftpotentialet i hovedstadens nærmeste opland – dvs. i det øvrige Sjælland. Som nævnt omfatter det øvrige Sjælland foruden de sjællandske kommuner, der ligger uden for hovedstadsområdet, også kommuner på Lolland-Falster, Møn og Bornholms Regionskommune. Afsnittet giver dermed indblik i de karakteristika, der kendetegner arbejdskraften i dette nærområde til hovedstaden. Området omtales efterfølgende blot som det "øvrige Sjælland".

I afsnittet fokuseres der isoleret på hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland. Det vil sige ind- og udpendling til og fra det øvrige Danmark indgår ikke i denne delanalyse. Det indebærer, at opgørelserne i dette afsnit kan afvige fra opgørelserne i de øvrige afsnit, hvor pendlingen til og fra det øvrige Danmark også medregnes.

Indledningsvis betragtes arbejdskraften målt i antal personer, mens afsnit 4.2 ser på uddannelse, erhvervs erfaring og lønindkomst. I afsnit 4.3 ser vi på arbejdskraftens fordeling på uddannelsesgrupper, fx erhvervs- og videregående uddannelser, mens afsnit 4.4 beskriver fordelingen på brancher. Endelig analyseres udviklingen i arbejdskraften i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland de seneste 10 år i afsnit 4.5.

4.1 Arbejdskraft i det øvrige Sjælland og hovedstadsområdet

Det fremgår af Tabel 4.1, at der primo 2013 var 882.840 personer mellem 16 og 64 år bosiddende og beskæftiget i hovedstadsområdet, mens 83.502 personer var ledige; totalt 966.342 personer. I tillæg pendlede 49.159 personer ind i hovedstadsområdet fra det øvrige Sjælland for at arbejde. I det øvrige Sjælland var 222.923 bosiddende personer beskæftiget lokalt eller ledige, mens 15.075 personer pendlede ind fra hovedstadsområdet for at arbejde. Tilsammen udgør personerne i første kolonne af tabel 4.1 arbejdskraften i hovedstadsområdet, men personerne i anden kolonne udgør arbejdskraftpotentialet for virksomhederne i hovedstadsområdet.

Tabel 4.1 Arbejdskraft i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentiale
Bor og arbejder	882.840	197.495	
Ledige	83.502	25.428	
Pendler ind fra naboområdet	49.159	15.075	
Total	1.015.501	237.998	23 %

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Opgørelsen viser, at arbejdskraftpotentialet i hovedstadsområdets nærmeste opland udgør 237.998 personer, hvilket svarer til godt 23 % af den arbejdskraft, der allerede umiddelbart står til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsområdet. Arbejdskraftpotentialet på 23 % skal således ikke ses som det, arbejdskraften realistisk set vil kunne øges med, men snarere som det teoretiske loft for udbuddet af arbejdskraft i nærområdet, fraregnet Skåne, som virksom-

hederne i hovedstadsområdet kan rekruttere fra, hvis hele Sjælland betragtes som et sammenhængende arbejdsmarked.

4.2 Uddannelse, erhvervserfaring og lønindkomst i det øvrige Sjælland og hovedstadsområdet

Den samlede mængde af erhvervserfaring til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsregionen var i 2013 knap 15,0 mio. år, mens det tilsvarende tal for arbejdsgiverne i det øvrige Sjælland var godt 3,9 mio. år, når erhvervserfaringen opgøres som ovenfor. Det svarer til, at erhvervserfaringen i det øvrige Sjælland udgør 26 % af den erhvervserfaring, der allerede står til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsområdet, jf. Tabel 4.2.

På samme måde viser Tabel 4.2, at der er 12.744 års uddannelse til rådighed i hovedstadsområdet, mens der er 2.878 års uddannelse til rådighed i det øvrige Sjælland. Dermed svarer den samlede mængde af uddannelse, der står til rådighed for arbejdsgiverne i det øvrige Sjælland, til knap 23 % af den samlede mængde uddannelse, der står til rådighed for arbejdsgiverne i hovedstadsområdet. Uanset om humankapital opgøres som antal personer, akkumuleret uddannelse eller erhvervserfaring, er potentialeloftet (for virksomheder i hovedstadsområdet) i størrelsesordenen $\frac{1}{4}$ i det øvrige Sjælland.

Tabel 4.2 Uddannelse, erhvervserfaring og løn (primo 2013)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentiale
Uddannelse, 1.000 år	12.744	2.878	23 %
Erhvervserfaring, 1.000 år	14.981	3.944	26 %
Løn, mia. kr.	332	61	18 %

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Aflønningen af arbejdskraften er imidlertid lavere uden for hovedstadsregionen. Således udgør løn for den arbejdskraft, der står til rådighed for arbejdsgiverne i det øvrige Sjælland, kun godt 18 % af det tilsvarende tal for hovedstadsområdet. Den arbejdskraft, der findes på det øvrige Sjælland, aflønnes således relativt lavere, end man kunne forvente, idet potentialet for uddannelse og erhvervserfaring udgør de nævnte 23-26 %.

Til sammenligning angives i Tabel 4.3 nedenfor de gennemsnitlige tal for uddannelse, erhvervserfaring og løn for henholdsvis hovedstadsområdet, det øvrige Sjælland, det øvrige Danmark og hele landet samlet set. Arbejdskraften i hovedstadsområdet har gennemsnitligt en lidt længere uddannelsesmæssig baggrund, mens de til gengæld har kortere erhvervserfaring. Lønmæssigt ligger arbejdskraften i hovedstadsområdet årligt godt 30.000 kroner over landsgennemsnittet.

Tabel 4.3 Gennemsnitlig uddannelse, erhvervserfaring og lønindkomst, opdelt på område (primo 2013)

	Uddannelse, år	Erhvervserfaring, år	Lønindkomst, kr.
Hovedstadsområdet	13,12	14,81	326.691
Øvrige Sjælland	12,38	16,56	257.492
Øvrige Danmark	12,64	15,92	277.573
Landsgennemsnit	12,80	15,55	294.476

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

4.3 Fordelingen af arbejdskraften på uddannelsesgrupperinger

Når vi i Tabel 4.4 opdeler den eksisterende arbejdskraft i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland på uddannelsesgrupper, viser det sig, at hovedstaden har et relativt stort udbud af arbejdskraft med en videregående uddannelse set i forhold til det øvrige Sjælland. Til gengæld er udbuddet af arbejdskraft med en erhvervsuddannelse relativt større i det øvrige Sjælland. Potentialet for at tiltrække personer med en erhvervsuddannelse må således siges at være relativt stort, idet der i det øvrige Sjælland er godt 94.000 personer med en erhvervsuddannelse, som bor og arbejder, er ledige eller pendler ind, hvilket svarer til 1/3 af bestanden i hovedstadsområdet.⁷ Omvendt er der et forholdsvis lille potentiale for at tiltrække arbejdskraft med en videregående uddannelse fra det øvrige Sjælland, idet denne gruppe kun udgør 15 % af arbejdskraften med en videregående uddannelse i hovedstadsområdet.

Tabel 4.4 Uddannelsesgrupper i hovedstadsområdet og det øvrige Sjælland (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentiale
Grundskole eller gymnasial uddannelse	320.876	80.905	25 %
Erhvervsuddannelse	280.455	94.694	34 %
Videregående uddannelse	370.255	57.032	15 %
Total	971.586	232.631	24 %

Note: Kun opgjort for personer med oplysninger med en højeste fuldført uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

For akademikerne er potentialet forholdsvis begrænset. Ses der i Tabel 4.5 specifikt på akademikernes fordeling på uddannelsesretninger, udgør potentialet godt 10.000 personer, hvilket kun svarer til knap 8 % af de 138.000 akademikere, der allerede udbyder deres arbejdskraft i hovedstadsområdet. Det relativt største potentiale findes inden for sundhedsvidenskab (14 %), mens det laveste potentiale findes for ingeniører (4 %).

Tabel 4.5 Personer med lange videregående uddannelser (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraftpotentiale
Humaniora	29.211	2.692	9 %
Naturvidenskab	19.982	1.961	10 %
Ingeniører	21.455	920	4 %
Samfundsvidenskab	52.463	2.694	5 %
Sundhedsvidenskab	15.376	2.206	14 %
Total	138.487	10.473	8 %

Note: Kun opgjort for personer med fagspecifikke oplysninger vedrørende fuldførte akademiske uddannelser.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

⁷ Bemærk, at selvom opgørelsen er baseret på arbejdssteder, kan det specielt for håndværkere tænkes, at en medarbejder har fast arbejdssted i det øvrige Sjælland, men der i en periode udføres arbejde i hovedstadsområdet, eller omvendt, og at dette ikke fremgår af statistikken.

4.4 Arbejdskraftens fordeling på brancher⁸

Med hensyn til branchefordelingen ligger potentialet i det øvrige Sjælland på mellem 5-38 % af arbejdskraften i hovedstadsområdet (se Tabel 4.6). Dette er fraregnet Landbrug, skovbrug og fiskeri, der har et stort potentiale, men økonomisk fylder lidt i hovedstadsområdet, idet branchen kun beskæftiger godt 3.000 personer. De tre største brancher, der omfatter Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, Handel samt Tjenesteydelser, står for knap halvdelen af arbejdspladserne i hovedstaden og har et potentiale på henholdsvis 30, 23 og 15 %. De brancher, hvor potentialet er mindst, 5-7 %, er Informations- og kommunikationsbranchen samt erhverv inden for Finans- og forsikringsbranchen.

Tabel 4.6 Opdeling på brancher (primo 2013, antal personer)

	Hovedstadsområdet	Øvrige Sjælland	Arbejdskraft-potentiale
Landbrug, skovbrug og fiskeri	3.267	7.637	234 %
Indvinding og fremstilling	66.229	23.220	35 %
Energiforsyning og miljøvirksomhed	6.093	2.335	38 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	50.163	16.950	34 %
Handel	143.722	33.709	23 %
Transport og magasinerings	49.032	9.174	19 %
Hotel- og restaurationsvirksomhed	36.975	7.076	19 %
Information og kommunikation	58.370	2.766	5 %
Finans- og forsikringsvirksomhed	45.131	3.087	7 %
Fast ejendom	15.130	2.934	19 %
Tjenesteydelser	127.251	19.498	15 %
Offentlig forvaltning og forsvar	58.498	12.448	21 %
Undervisning	75.178	20.282	27 %
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	176.649	53.249	30 %
Kulturelle og personlige tjenester	47.901	8.319	17 %
Uoplyst	55.912	15.314	27 %
Total	1.015.501	237.998	23 %

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

4.5 Udviklingen i arbejdskraft og arbejdskraftpotentialet for hovedstadsområdet

Som det ses i Tabel 4.7, har udviklingen i den arbejdskraft, der står til rådighed for arbejdsgivere i hovedstadsområdet, været relativ stabil fra 2004 til 2013. Umiddelbart fremgår det af tabellen, at arbejdsstyrken i perioden er steget med 8.542 personer i hovedstadsområdet. Der er således sket en stigning på 1,3 % i den arbejdskraft, der er til rådighed i hovedstadsområdet, fra 2004 til 2008. Stigningen kan tyde på, at den højkonjunktur, der er gældende i samme periode, har skabt en stærk efterspørgsel efter arbejdskraft, der dels har tiltrukket arbejdskraft fra øvrige områder i Danmark, Skåne og øvrige udland, dels har medvirket til, at flere personer kommer ind på arbejdsmarkedet, der ellers har stået uden for, fx studerende og personer på passiv forsørgelse.

⁸ Populationens branchetilknytning opgøres på baggrund af variablen BRANCHE_KODE fra Danmarks Statistiks register-baserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Variablen angiver branchekoden for det arbejdssted, lønmodtageren eller den selvstændige er beskæftiget på ultimo november. Branchekoderne opgøres på baggrund af branchenomenklaturen fra 2008 (DB07).

Fra 2008 til 2009 sker der et fald i arbejdskraften i hovedstadsområdet på ca. 24.000 personer. Dette fald kan tilskrives dels et databrud (se afsnit 3.3.3), og dels at finanskrisen indtræffer og derfor får flere personer til at forlade arbejdsmarkedet og eventuelt får flere studerende til at udskyde færdiggørelsen af deres uddannelse og dermed indtoget på arbejdsmarkedet.

Fra 2009 til 2011 falder antallet af personer, inden det stiger frem til 2013. Denne udvikling kan tyde på, at finanskrisen løbende får flere til at forlade arbejdsmarkedet, inden bedringen af økonomien igen skaber en større efterspørgsel efter arbejdskraft, der dels tiltrækker arbejdskraft uden for hovedstadsregionen, dels får flere studerende til at dimittere. Samlet set sker der en stigning på 2 % i arbejdskraften, der står til rådighed for hovedstadsområdet fra 2009 til 2013.

I det øvrige Sjælland har udviklingen i arbejdskraftpotentialet derimod været negativ fra 2009 til 2013. I 2013 indgår der dermed ca. 3,5 % færre personer i arbejdskraftpotentialet end i 2009, svarende til et fald på knap 8.500 personer. Det vil sige, at det arbejdskraftpotentiale, som hovedstadsområdet kan rekruttere fra i det øvrige Sjælland, er blevet indskrænket i perioden.

Tabel 4.7 Udviklingen i arbejdskraften og arbejdskraftpotentialet 2004-2013 (antal personer)

Primo	Arbejdskraft til rådighed i hovedstadsområdet	Arbejdskraftpotentialet i det øvrige Sjælland
2004	1.006.959	258.866
2005	1.007.501	257.862
2006	1.012.832	258.535
2007	1.022.057	259.597
2008	1.019.606	259.864
2009	995.738	246.587
2010	985.379	241.382
2011	982.434	238.552
2012	1.008.093	241.135
2013	1.015.501	237.998
Ændring 2004 til 2008	1,3 %	0,4 %
Ændring 2009 til 2013	2,0 %	-3,5 %

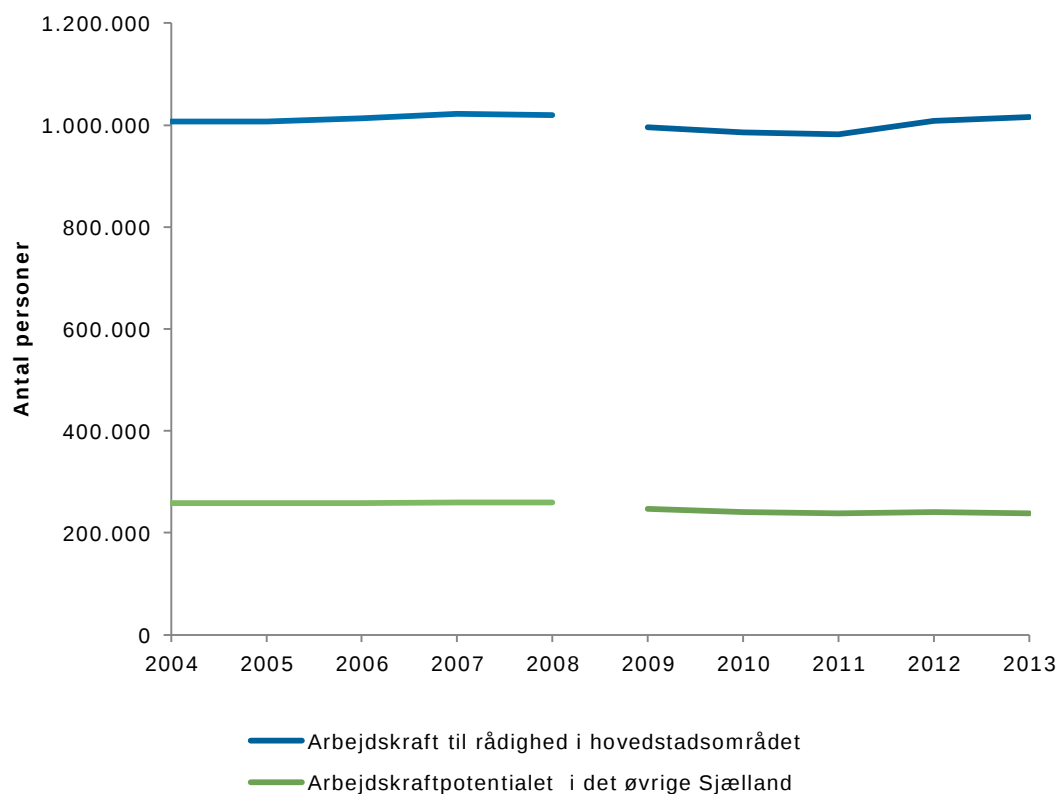
Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstadsområdet og Arbejdskraftpotentialet i det øvrige Sjælland omfatter 1. personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2. personer, der bor og er ledige i det pågældende område, og 3. personer, der pendler ind i det pågældende område fra naboområdet. Ind- og udpendling fra det øvrige Danmark indgår ikke i opgørelsen.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

I Figur 4.1 vises udviklingen i arbejdskraften og arbejdskraftpotentialet for hovedstadsområdet. Det fremgår af figuren, at udviklingen i arbejdskraftpotentialet for det øvrige Sjælland er stabil med en meget svag negativ tendens, mens arbejdskraften i hovedstadsområdet er steget svagt både før og efter databruddet.

Med afsæt heri er der ikke udsigt til nævneværdige ændringer i den arbejdskraft, der er i beskæftigelse fremadrettet på virksomheder i hovedstadsområdet, medmindre der iværksættes særlige initiativer. Det kan være i forhold til i højere grad at gøre det attraktivt for arbejdskraften i både den øvrige del af Sjælland og i Skåne at arbejde i virksomheder i hovedstadsområdet.

Figur 4.1   Udvikling og fremskrivning af arbejdskraftpotentialet, alle år

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstadsområdet og Arbejdskraftpotentialet i det øvrige Sjælland omfatter 1. personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2. personer, der bor og er ledige i det pågældende område, og 3. personer, der pendler ind i det pågældende område fra naboområdet. Personer, der pendler ind fra det øvrige Danmark, indgår ikke i opgørelsen. Der er et mindre databrud i 2008/2009, hvilket er markeret med et brud på linjerne.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

5 Udviklingen i mængden af arbejdskraft i hovedstadsområdet

I dette afsnit har vi fokus på at beskrive udviklingen i den mængde arbejdskraft, der år for år findes i hovedstadsområdet, mens vi i det efterfølgende afsnit 6 ser på arbejdskraftens uddannelse, løn og erhvervs erfaring. Ud over arbejdskraftens størrelse belyses arbejdskraftens alder og fordeling på brancher samt den ændring i arbejdskraften, som kan tilskrives geografiske flytninger til og fra hovedstadsområdet.

Fokus er på personer, der udgør en arbejdskraft i hovedstadsområdet. Det omfatter dels personer, der bor og arbejder eller er ledige i hovedstadsområdet, dels personer, der pendler til hovedstadsområdet fra resten af Danmark.

Bemærk, at vi i det foregående afsnit kun fokuserede på pendling fra det øvrige Sjælland, hvorfor populationen i dette afsnit er udvidet med de personer, der pendler til hovedstadsområdet fra det øvrige Danmark (godt 23.000 personer i 2013). Udviklingen i arbejdskraften i hovedstadsområdet er vist i Tabel 5.1.

Tabel 5.1 Udviklingen i arbejdskraft i hovedstadsområdet, 2004-13
(antal personer og udvikling i procent)

Primo	Arbejdskraft i hovedstaden	Udvikling år-år (pct.)	Udvikling fra 2004
2004	1.021.644		
2005	1.022.014	0,0 %	0,0 %
2006	1.028.544	0,6 %	0,7 %
2007	1.038.622	1,0 %	1,7 %
2008	1.038.517	0,0 %	1,6 %
2009	1.021.322	-1,7 %	0,0 %
2010	1.009.773	-1,1 %	-1,2 %
2011	1.005.117	-0,5 %	-1,6 %
2012	1.031.192	2,6 %	0,9 %
2013	1.039.042	0,8 %	1,7 %

Note: Arbejdskraft i hovedstaden omfatter 1. personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet, 2. bor og er ledige i hovedstadsområdet og 3. pendler ind i hovedstadsområdet fra det øvrige Danmark. Totalen adskiller sig fra totalen i tabellerne i afsnittet ovenfor, da pendlere fra hele Danmark til hovedstadsområdet indgår i nærværende opgørelse.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

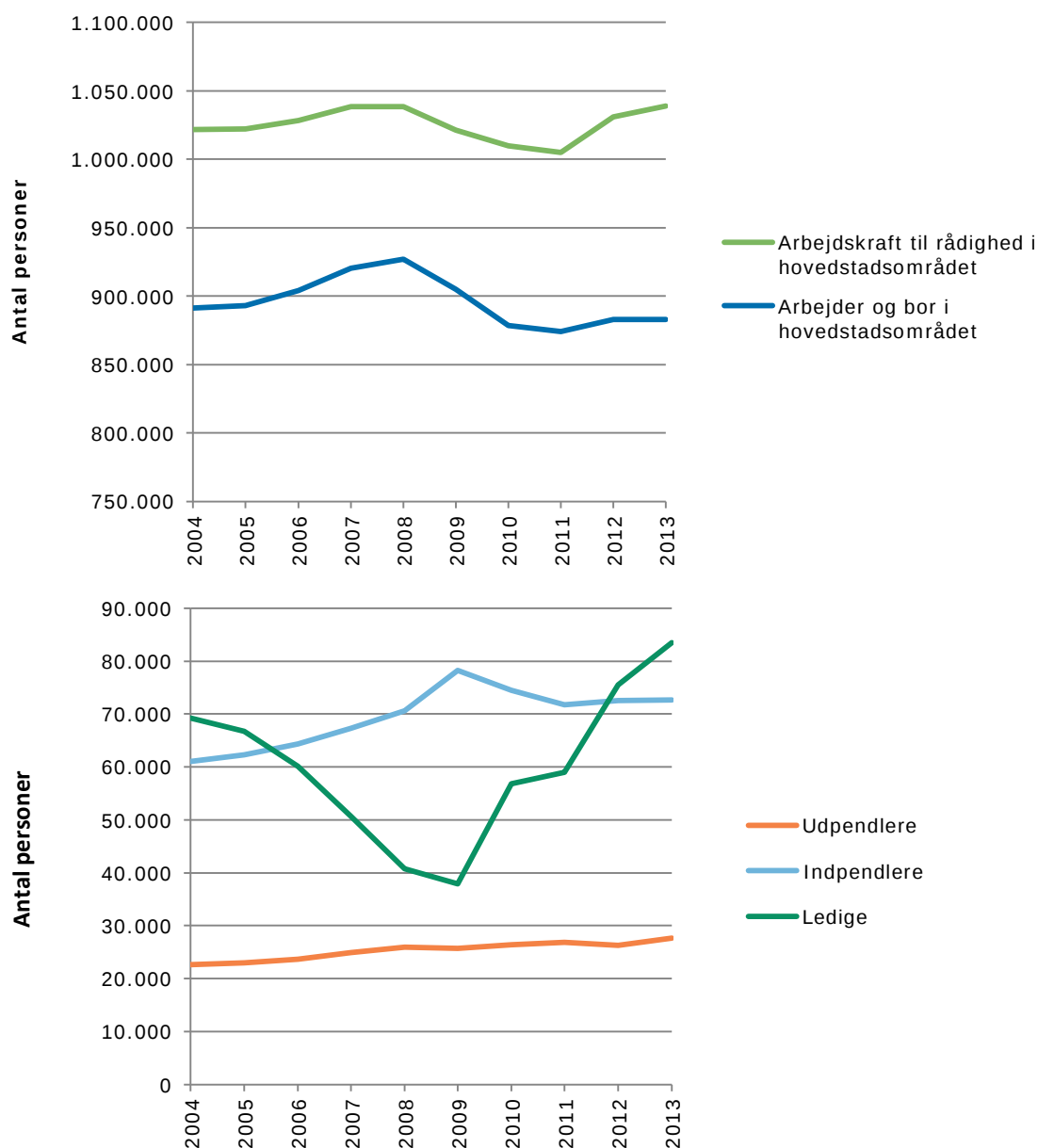
Som det fremgår af Tabel 5.1, har antallet af personer, som udgør arbejdskraften i hovedstadsområdet, været relativt stabilt i årene fra 2004 til 2013. Der er sket en samlet stigning på godt 17.000 personer i årene – altså en stigning på 1,7 %. Den samlede stigning dækker dog over en udvikling, hvor antallet af personer er steget fra 2004 til 2008, herefter faldet til 2011, hvorefter antallet igen er steget frem mod 2013. Den samlede stigning kan altså ikke nødvendigvis tolkes som en generel tendens. Som omtalt i afsnit 4.5 kan udviklingen fra 2004 til 2008 tyde på, at højkonjunkturen dels har tiltrukket arbejdskraft fra øvrige områder i Danmark og udlandet, dels har medvirket til, at flere personer kommer ind på arbejdsmarkedet, der ellers har stået uden for.

Tilsvarende kan faldet fra 2009 til 2011 tyde på, at finanskrisen løbende får flere til at forlade arbejdsmarkedet, inden bedringen af økonomien fra 2012 igen skaber en større efterspørgsel efter arbejdskraft, der bl.a. tiltrækker arbejdskraft uden for hovedstadsregionen mv.

Udviklingen er illustreret for forskellige grupper af hovedstadsområdets arbejdskraft i Figur 5.1 nedenfor. Som det fremgår, er antallet af personer, der både bor og arbejder i hovedstadsområdet, samt ind- og upendlere relativt stabilt, mens antallet af ledige er steget en smule set over hele perioden.

Udviklingen i stort set alle grupper gennemgår dog et udsving i årene omkring 2008 til 2009. Således falder antallet af ledige frem til 2008, hvorpå udviklingen stagnerer indtil 2009, hvorefter antallet af ledige igen begynder at stige. Tilsvarende stiger antallet af personer, der pendler ind i hovedstadsområdet, samt antallet af personer, der både bor og arbejder i hovedstadsområdet, frem til 2008, hvorefter udviklingen vender og falder frem til 2011, inden antallet af personer i disse grupper igen begynder at stige frem til 2013. Udviklingen i antallet af personer, der pendler ud af hovedstadsområdet, er derimod stabilt stigende i hele den undersøgte periode.

Figur 5.1 Udvikling i arbejdskraften i hovedstadsområdet

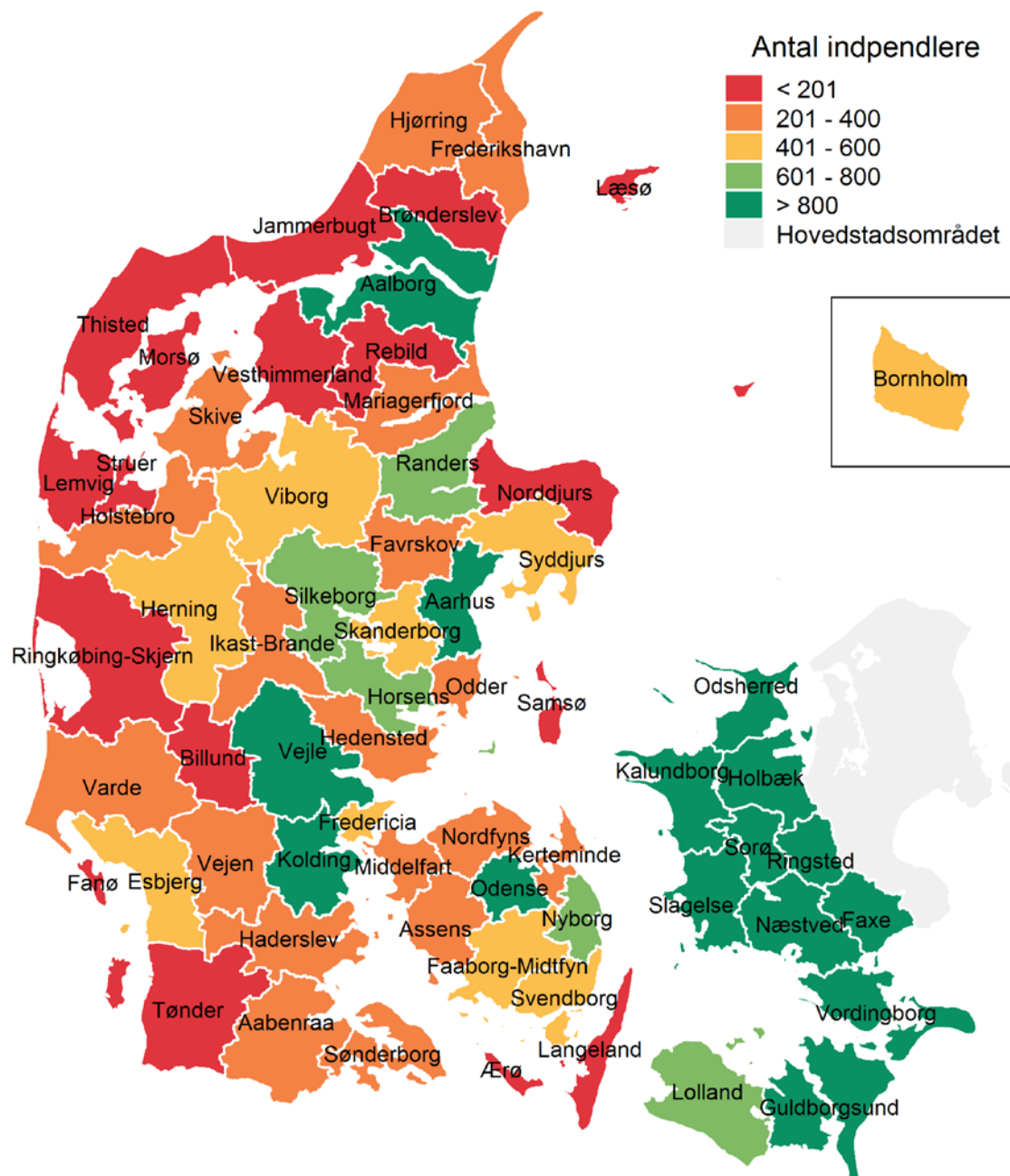
Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstadsområdet er summen af personer, der 1) arbejder og bor i hovedstadsområdet, 2) pendler til hovedstadsområdet samt 3) ledige med bopæl i hovedstadsområdet.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Nedenfor vises det, hvilke kommuner i landet pendlingen til hovedstadsområdet primært stammer fra. I læsningen af figurerne skal man dog være opmærksom på, at en del af pendlerne reelt vil kunne have hjemmearbejdsplads, selvom de er registreret med arbejdssted i hovedstadsområdet.

Kortet i Figur 5.2 nedenfor viser, hvor indpendlerne til hovedstadsområdet kommer fra. Som det fremgår, har de fleste indpendlere bopæl i det øvrige Sjælland eller i de kommuner, hvor landets større provinsbyer ligger.

Figur 5.2 Pendlere til hovedstadsområdet, 2013 (antal personer)

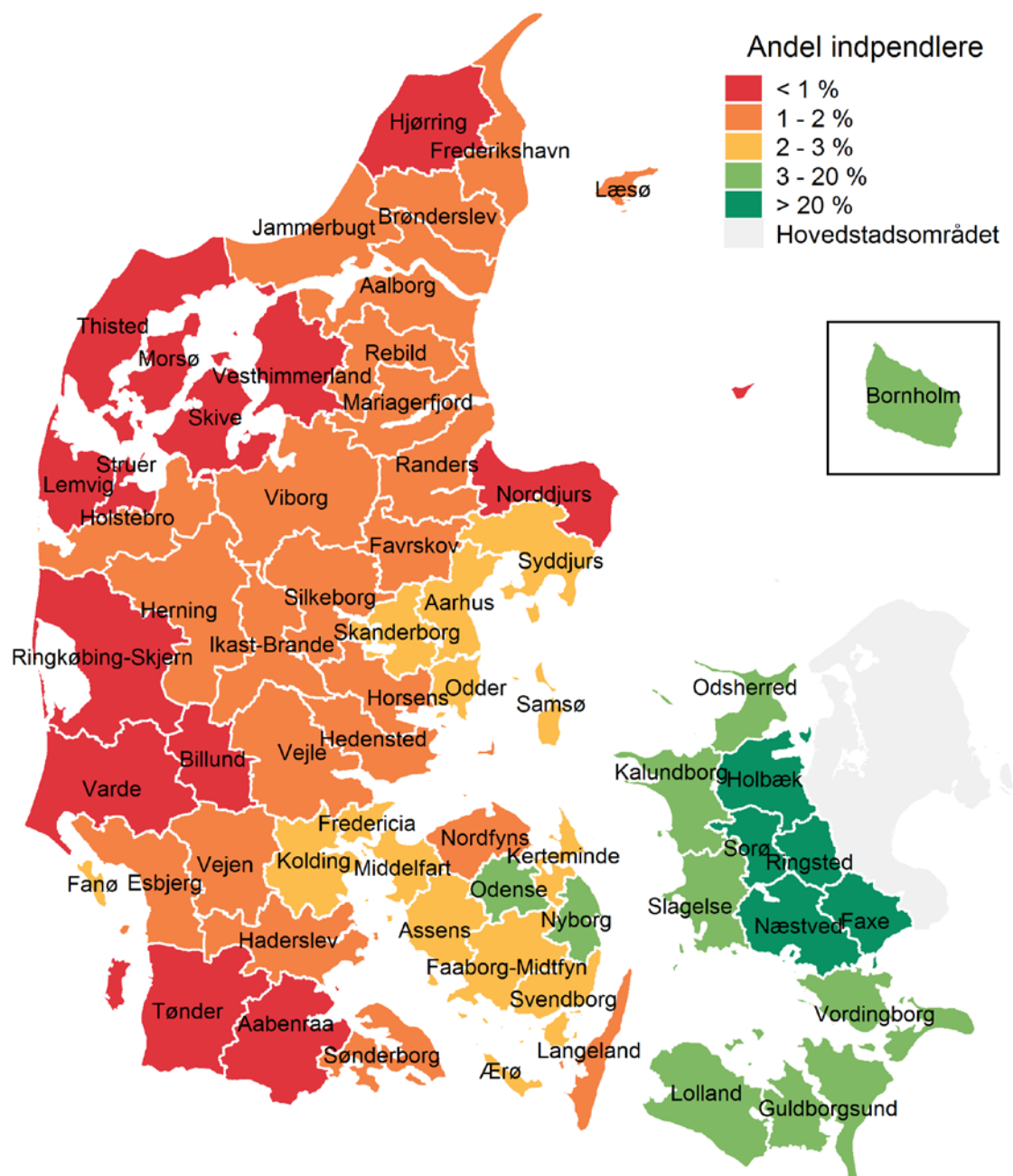

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Sættes antallet af indpendlere i forhold til antallet af beskæftigede i de forskellige kommuner, ses det, hvor stor betydning pendlingsafstanden har (se Figur 5.3). Ikke overraskende er det de sjællandske kommuner samt Lolland og Guldborgsund Kommuner, der oplever, at en betydelig andel af deres arbejdskraft pendler til hovedstadsområdet. Men også de fleste kommuner på Fyn samt Fredericia, Kolding og en række østjyske kommuner oplever, at over 2 % pendler til hovedstadsområdet. Dette tyder på, at virksomhederne i hovedstadsområdet ikke udelukkende fokuserer på at tiltrække arbejdskraft fra nærområdet, men også fra kommuner med gode infrastrukturelle forhold.

Det skal dog tages i betragtning, at det vil være ressourcekrævende for personer at pendle fra de fjerneste egne af Sjælland og Danmark, hvorved det, realistisk set, nok kun vil være muligt at inddrage en del af potentialet i form af pendling.

Figur 5.3 Andel pendlere til hovedstadsområdet 2013

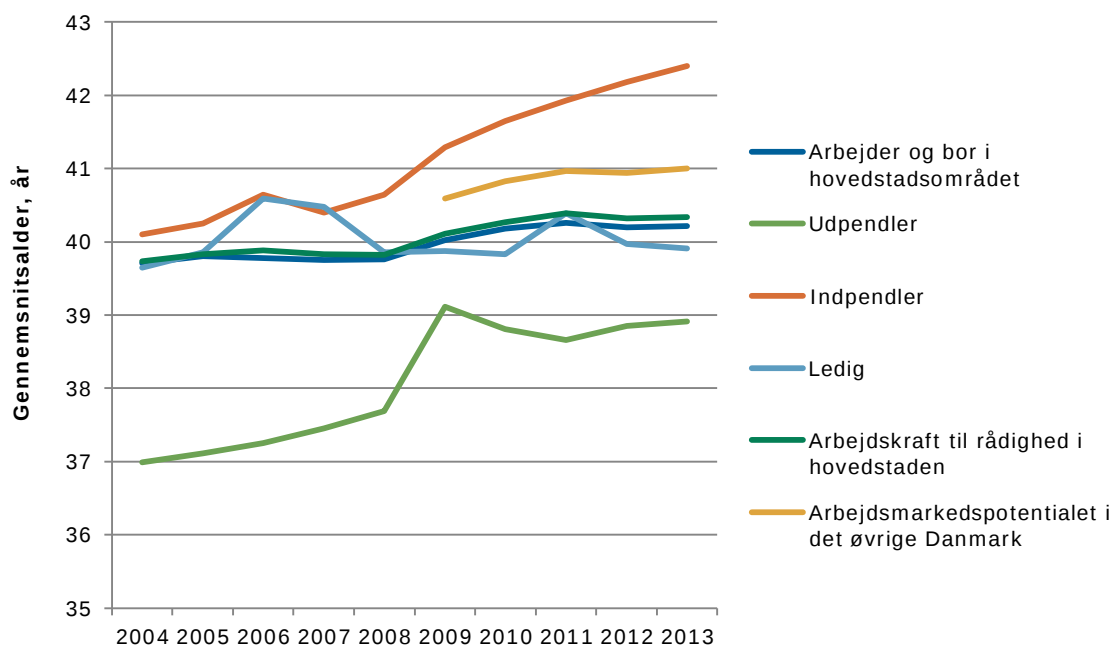
Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Figur 5.4 viser gennemsnitsalderen for arbejdskraften i hovedstadsområdet opdelt i de forskellige grupper. Personer, der pendler ind til hovedstadsområdet fra resten af landet, har den højeste gennemsnitsalder af alle grupper, og gennemsnitsalderen for pendlerne har en stigende tendens. Samtidig viser figuren, at personer, der pendler ud af hovedstadsområdet, har den laveste gennemsnitsalder. Årsagen til aldersforskellen mellem ind- og udpendlere kan være, at der blandt indpendlerne muligvis er en overrepræsentation af personer, der efter nogle år på

arbejdsmarkedet vælger at flytte ud af hovedstadsområdet, hvor huspriserne er billigere, mens de fortsat arbejder i hovedstadsområdet. Udpenderne kan derimod være overrepræsenteret at nyuddannede med bopæl i hovedstadsområdet, som er villige til at tage job uden for hovedstadsområdet for at komme ind på arbejdsmarkedet. Det er dog bemærkelsesværdigt, at gennemsnitsalderen for udpenderne stiger kraftigt fra 2008 til 2009. Denne udvikling kan være udtryk for, at arbejdskraften i hovedstadsområdet som helhed får en øget mobilitet i kraft af finanskrisen og den deraf følgende lavere efterspørgsel efter arbejdskraft.

Samlet set er gennemsnitsalderen for arbejdskraften i hovedstadsområdet steget en smule i perioden, og den ligger generelt lavere end i resten af landet.

Figur 5.4 Gennemsnitsalder

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialet i det øvrige Danmark omfatter 1. personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Selvom udviklingen i arbejdskraften i hovedstadsområdet har været relativt stabil i perioden, sker der bevægelser ind og ud af området. Tabel 5.2 viser antallet af til- og fraflytninger år for år samt indbyggertallet i henholdsvis hovedstadsområdet og det øvrige Danmark. Som det fremgår, er der en positiv nettotilflytning i alle år i perioden. Særligt i de seneste fire til fem år af perioden har der været en stor nettotilflytning til hovedstadsområdet.

En betydelig del af de personer, der flytter fra hovedstadsområdet, indgår dog fortsat i arbejdskraften i hovedstadsområdet. I 2013 var 3.750 af de godt 8.700 personer, der flyttede fra hovedstadsområdet i løbet af det seneste år, fortsat beskæftiget i området, svarende til 43 % (ikke vist i tabellen).

Tabel 5.2 Flytninger ind og ud af hovedstadsområdet 2004-2013 (antal personer)

Primo	Tilflyttere	Fraflyttere	Nettotilflytning til hovedstadsområdet	Fastboende i hovedstadsområdet	Personer med bopæl i det øvrige Danmark
2004	13.586	13.011	575	963.576	
2005	14.438	13.108	1.330	961.919	
2006	15.158	13.475	1.683	965.484	
2007	15.275	14.432	843	972.864	
2008	14.912	14.021	891	969.259	
2009	13.781	10.537	3.244	944.486	1.776.918
2010	13.560	8.529	5.031	939.477	1.739.017
2011	13.014	8.461	4.553	939.027	1.715.983
2012	13.723	8.713	5.010	962.343	1.738.410
2013	14.126	8.721	5.405	970.774	1.726.791

Note: Tallene angiver status primo det relevante år.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

I Tabel 5.3 er arbejdskraften i hovedstadsområdet opdelt på brancher og ind- og udpendlere. Her fremgår det, at arbejdskraften hovedsageligt er beskæftiget inden for branchen Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, Handel og Tjenesteydelser.

Handelsbranchen er den branche, der får tilført mest arbejdskraft, med en nettoindpendling på godt 10.000 personer. Det svarer til, at knap 7 % af arbejdskraften i denne branche er i hovedstadsområdet. Bygge- og anlægsvirksomhed er derimod den branche, der har den største relative nettoindpendling, idet 11 % af arbejdskraften stammer fra nettoindpendling. Samtidig er relativt færre indpendlere beskæftiget i branchen Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger i forhold til den samlede population. Den relativt mindste nettoindpendling stammer fra branchen Undervisning, hvor der kun er 293 nettoindpendlere svarende til 0,4 % af den samlede arbejdskraft i hovedstadsområdet.

Tabel 5.3 Branchefordeling for arbejdskraften i hovedstadsområdet, primo 2013
(antal personer)

Branche	Samlet popu- lation i ho- vedstaden	Indpendlere	Udpændlere	Samlet popula- tion i Danmark i øvrigt
Landbrug, skovbrug og fiskeri	3.305	246	296	53.444
Indvinding og fremstilling	67.520	6.377	2.803	223.160
Energiforsyning og miljøvirksomhed	6.145	557	308	15.737
Bygge- og anlægsvirksomhed	51.363	7.361	1.539	101.863
Handel	149.991	14.313	4.272	256.949
Transport og magasinerings	50.710	5.861	1.118	66.732
Hotel- og restaurationsvirksomhed	37.336	1.361	794	53.918
Information og kommunikation	60.478	4.552	1.132	36.043
Finans- og forsikringsvirksomhed	47.336	4.688	382	30.273
Fast ejendom	15.427	941	299	20.461
Tjenesteydelser	129.914	7.567	2.599	145.646
Offentlig forvaltning og forsvar	60.738	5.914	3.499	75.055
Undervisning	75.840	2.905	2.612	139.371
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	177.986	7.215	3.675	330.566
Kulturelle og personlige tjenester	49.034	2.828	958	58.738
Uoplyst	55.919	14	4	85.807
Total	1.039.042	72.700	26.290	1.693.757

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialet i det øvrige Danmark omfatter 1. personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område fra hele landet.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

6 Udviklingen i løn, uddannelse og erhvervserfaring for arbejdskraften i hovedstadsområdet

I afsnittet ovenfor så vi, hvordan mængden af arbejdskraften har udviklet sig i perioden 2004-2013. I dette afsnit analyseres udviklingen i hovedstadsområdet inden for de tre mål for humankapital: Lønindkomst, uddannelse og erhvervserfaring.

Vi undersøger således, dels hvordan de faktorer, der karakteriserer arbejdskraftens humankapital, har udviklet sig i perioden, og dels hvor stort et potentiale der findes i det øvrige Sjælland og det øvrige Danmark.

Det enkelte mål for humankapital behandles i særskilte underafsnit, der indledes med en tabel, som viser udviklingen i den samlede mængde af det relevante mål for humankapital samt en angivelse af potentialet i det øvrige Danmark. Herefter illustreres udviklingen i gennemsnitsniveauet for målet i en figur. Endelig undersøges betydningen af til- og fraflytning for humankapital i perioden.

Afsnit 6.2 om uddannelse er udbygget yderligere i forhold til de to øvrige humankapitalmål. I afsnit 6.2.2 beskrives arbejdskraftens uddannelsesniveau via forskellige uddannelseskategorier, mens afsnit 6.2.3 sætter fokus på udviklingen for den del af arbejdskraften, der har en lang videregående uddannelse, ved at opdele de lange videregående uddannelser på forskellige uddannelsesretninger.

6.1 Lønindkomst

Tabel 6.1 viser den samlede lønindkomst for personerne i populationen. Som det fremgår, er der sket en stigning i den samlede lønindkomst på knap 9 % blandt personer, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet. Den største stigning er sket blandt pendlerne. Indpendlerne bidrog i 2013 med ca. 29 mia. kroner i lønindkomst, mens udpendingerne havde en samlet lønindkomst på 10 mia. kroner.

Tabel 6.1 Arbejdskraften i hovedstadsområdets samlede lønindkomst (2013-priser, mia. kr.)

Primo	Arbejder og bor i hovedstadsområdet	Indpendlere	Udpendlere	Ledige	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden	Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark
2004	287,6	22,4	6,9	4,1	314,2	-
2005	288,2	22,8	7,1	3,4	314,5	-
2006	298,5	24,4	7,3	3,0	325,9	-
2007	307,7	25,5	8,0	2,4	335,6	-
2008	318,2	27,7	8,5	2,3	348,2	-
2009	316,1	31,7	9,6	2,4	350,2	505,1
2010	308,1	30,2	9,6	4,3	342,6	488,0
2011	313,3	29,4	9,8	3,6	346,3	484,7
2012	310,7	29,9	9,6	3,8	344,4	476,4
2013	308,4	29,6	10,0	4,1	342,2	469,0
Udvikling 2004 -2013	7,2 %	32,0 %	44,8 %	1,0 %	8,9 %	-
Udvikling 2009 -2013	-2,4 %	-6,6 %	4,1 %	75,0 %	-2,3 %	-7,1 %

Note: De lediges samlede lønindkomst fremgår af tabellen, da de ledige kan have været i beskæftigelse i noget af perioden. Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark omfatter 1. personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

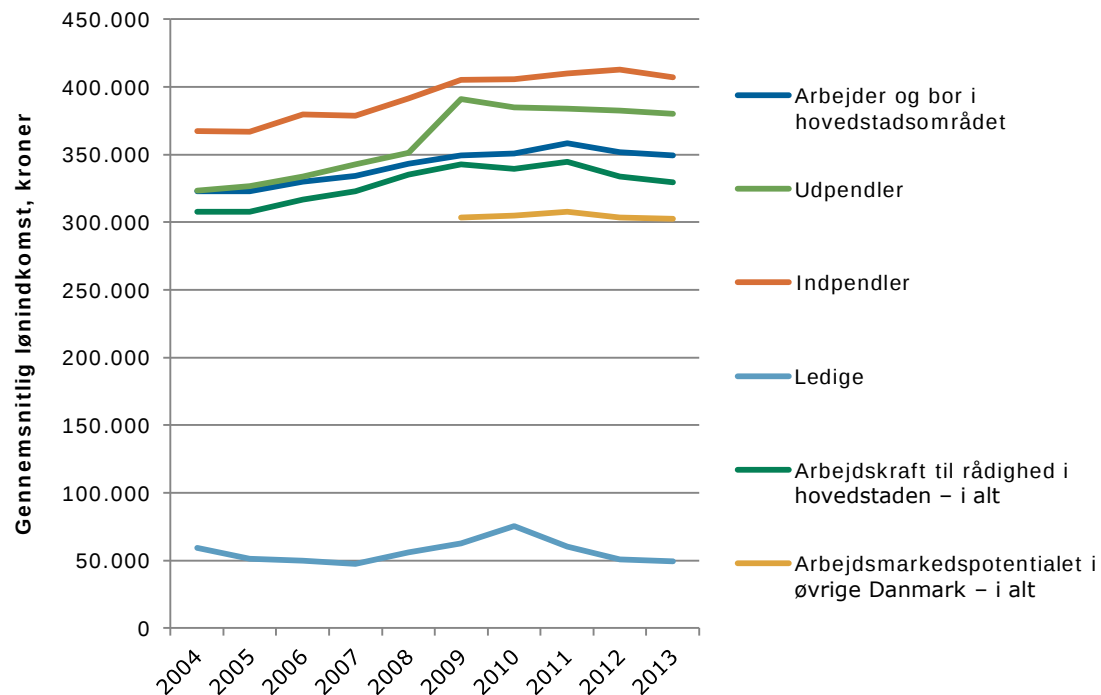
Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Gennemsnitslønnen for alle grupper af ledige er vist i Figur 6.1. Det ses, at alle lønningerne er steget i perioden. Dog ligger lønningerne for arbejdsmarkedspotentialet i det øvrige Danmark relativt stabilt i perioden.

Figur 6.1 viser desuden, at indpendlerne er den gruppe, der har den højeste gennemsnitsløn. Udpendlerne har den næsthøjeste gennemsnitsløn, mens personer, der både bor og arbejder i hovedstadsområdet, har den laveste gennemsnitsløn, når der ses bort fra de ledige. Dette kan tyde på, at incitamentet til at pendle i en vis udstrækning er styret af lønningerne. Det vil sige, at arbejdskraften er villig til at pendle, såfremt lønningerne er gode nok – alt andet lige.

Endelig viser figuren, at alle grupper i hovedstadsområdet har en højere gennemsnitsløn end personer i det øvrige Danmark.

Figur 6.1 Populationens gennemsnitsløn (2013-priser, kr.)

Note: Gennemsnitslønnen for de ledige dækker over, at de ledige kan have været i beskæftigelse i noget af perioden. Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialt i øvrige Danmark omfatter 1. personer, der bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Ser man adskilt på de personer, der bor i hovedstadsområdet, samt til- og fraflyttere, viser det sig, at fraflytterne i starten af den undersøgte periode tager mere lønindkomst med ud af området, end tilflytterne bidrager med (se Tabel 6.2). Denne tendens vender dog i løbet af perioden. Således bidrager tilflytterne i 2013 med mere lønindkomst til hovedstadsområdet, end fraflytterne fjerner fra hovedstadsområdet. Det er værd at bemærke, at en del af denne udvikling sandsynligvis kan tilskrives, at antallet af tilflyttere er steget med ca. 4 %, mens antallet af fraflyttere er faldet med ca. 33 % fra 2004 til 2013 (se Tabel 5.2 i afsnit 5 "Udviklingen i mængden af arbejdskraft i hovedstadsområdet").

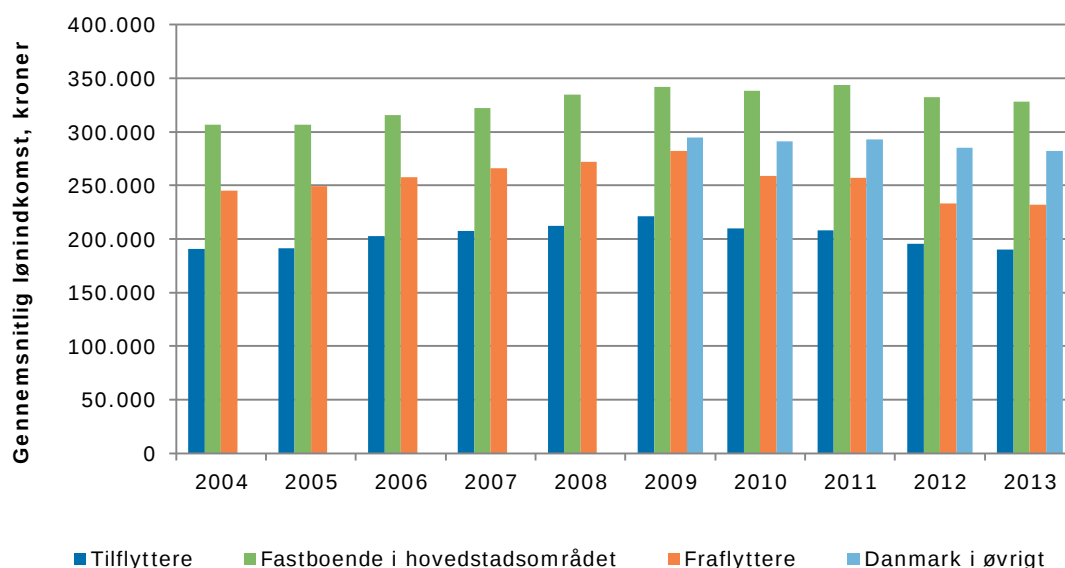
Tabel 6.2 Til- og fraflytteres samlede lønindkomst (2013-priser, mia. kr.)

Primo	Tilflytter	Fastboende i hovedstadsområdet	Fraflyttere	Danmark i øvrigt
2004	2,6	292,3	3,2	-
2005	2,7	290,5	3,2	-
2006	3,0	299,8	3,4	-
2007	3,1	308,9	3,8	-
2008	3,1	314,6	3,7	-
2009	3,0	319,1	2,9	517,3
2010	2,8	311,0	2,2	495,9
2011	2,6	314,1	2,1	489,5
2012	2,6	312,4	2,0	483,8
2013	2,7	315,9	2,0	483,2

Note: Den samlede lønindkomst for de fastboende adskiller sig fra lønindkomsten for personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet (se tabel ovenfor), da gruppen af personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, inkluderer nogle af de personer, der er flyttet til i løbet af året. Indkomsten er korrigeret for inflation via Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks (PRIS9).

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Ser man derimod på gennemsnitslønningerne for henholdsvis til- og fraflytterne, ses det, at fraflytterne har en højere gennemsnitsløn end tilflytterne (se Figur 6.2 nedenfor). Der bliver altså i gennemsnit fjernet mere lønindkomst, når en person flytter fra området, end når en person flytter til. Personer, der ikke er flyttet i løbet af det pågældende år, har dog en højere gennemsnitsløn end både til- og fraflyttere.

Figur 6.2 Gennemsnitsløn for fastboende, til- og fraflyttere i hovedstadsområdet (2013-priser, kr.)

Note: Den gennemsnitlige lønindkomst for de fastboende adskiller sig fra den gennemsnitlige lønindkomst for personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet (se figur ovenfor), da gruppen af personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, inkluderer nogle af de personer, der er flyttet til i løbet af året. Indkomsten er korrigeret for inflation via Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks (PRIS9).

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Forskellen i gennemsnitslønindkomsten for de tre grupper svarer til aldersfordelingen mellem de tre grupper, da tilflytterne i gennemsnit er yngre end fraflytterne, som igen er yngre end de fastboende.

Gennemsnitslønnen for det øvrige Danmark ligger under de fastboende i hovedstadsområdet, men den er højere end gennemsnitslønnen for både til- og fraflyttere. Gennemsnitslønningerne kan indikere, at det er de lavestlønnede, der er mest mobile i forhold til at skifte bopæl, mens vi tidligere så, at det var de højestlønnede, der var mest mobile i forhold til at pendle.

6.2 Uddannelse

Humankapitalen opgøres i følgende afsnit på baggrund af borgernes uddannelsesniveau. Udviklingen i borgernes uddannelsesniveau analyseres i tre trin. I første trin gennemgås den overordnede udvikling, med fokus på borgernes akkumulerede uddannelse, i de enkelte år, dvs. de samlede antal års uddannelse blandt borgerne, samt den gennemsnitlige uddannelseslængde.

I andet trin går vi dybere og opgør uddannelsesmængden i seks uddannelsesniveauer gående fra grundskoleuddannelse til lang videregående uddannelse. I dette trin vil det blive klarlagt, om ændringerne i den akkumulerede uddannelse kan føres tilbage til specifikke uddannelsesniveauer.

Endelig fokuseres der i tredje trin specifikt på de lange videregående uddannelser med henblik på at belyse udviklingen for fem udvalgte typer af videregående uddannelser.

6.2.1 Den overordnede udvikling i borgernes uddannelsesniveau

Som det fremgår af Tabel 6.3 nedenfor, er der sket en stigning i den akkumulerede uddannelse i hovedstadsområdet fra 12,6 mio. års uddannelse i 2004 til 13 mio. års uddannelse i 2013. Det svarer til en stigning på ca. 0,4 mio. års uddannelse i perioden eller 3,2 %. Den største stigning i uddannelsesniveauet er sket blandt de ledige og pendlerne. Disse grupper er hver steget med ca. 25 %. Forklaringen på den stigning i den akkumulerede uddannelse blandt de ledige kan formentligt forklares med dels det tidligere nævnte databrud (se afsnit 3.3.3), dels med at lavkonjunktoren får ledigheden og dermed mængden af akkumulerede uddannelsesår til at stige.

Tabel 6.3 Populationens samlede uddannelse (i 1.000 år)

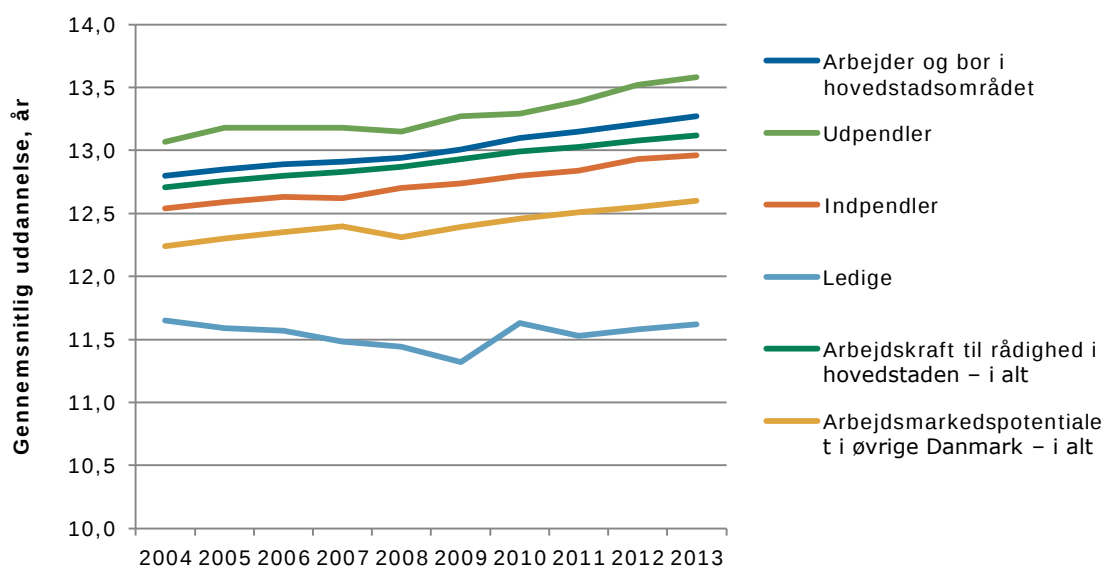
Primo	Arbejder og bor i hovedstadsområdet	Indpendlere	Udpendlere	Ledige	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden	Arbejdsmarkedspotential i øvrige Danmark
2004	11.140	753	272	755	12.647	-
2005	11.183	769	279	722	12.674	-
2006	11.333	798	281	644	12.775	-
2007	11.518	833	298	532	12.884	-
2008	11.571	877	310	426	12.874	-
2009	11.343	977	316	397	12.717	21.031
2010	11.083	932	323	621	12.636	20.673
2011	11.089	901	330	643	12.634	20.528
2012	11.214	919	328	820	12.953	20.810
2013	11.222	920	345	906	13.048	20.723
Udvikling 2004 -2013	0,7 %	22,3 %	26,7 %	20,0 %	3,2 %	-
Udvikling 2009 -2013	-1,1 %	-5,8 %	9,0 %	127,9 %	2,6 %	-1,5 %

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotential i øvrige Danmark omfatter personer, der 1. bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Blandt borgere, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, er den akkumulerede uddannelse stabil i perioden.

Figur 6.3 viser udviklingen i gennemsnitslængden af den højeste fuldførte uddannelse blandt borgere, der indgår i arbejdskraftpotential.

Figur 6.3 Gennemsnitslængden af højeste gennemførte uddannelse, opdelt på undergrupper

Note: Af hensyn til sammenligneligheden er børnehaveklassen ikke medregnet i uddannelseslængden, selvom den blev gjort obligatorisk fra 2012. Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotential i øvrige Danmark omfatter personer, der 1. bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Det fremgår af figuren, at der er sket en stigning i den gennemsnitlige uddannelseslængde blandt alle grupper. Dog er de lediges uddannelseslængde en undtagelse, som falder indtil 2009, for derefter at stige – formentlig som følge af at dimittendledigheden stiger på grund af finanskrisen.

Figuren viser desuden, at udpendlerne i gennemsnit har den højeste uddannelse, med 13,6 års uddannelse i 2013. Dette er interessant, da det er en lettilgængelig arbejdsressource for hovedstadsområdet's virksomheder. De ledige har den laveste uddannelse med i gennemsnit 11,6 års uddannelse i 2013. Derudover kan det bemærkes, at uddannelsen i gennemsnit er længere blandt udpendlerne end blandt indpendlerne. Dette er modsat pendlerenes lønniveau, i og med at indpendlerne er den gruppe, der har den højeste gennemsnitsløn, jf. Figur 6.1. Indpendlerne er således ældre og har en højere gennemsnitsløn, men en lavere uddannelse end udpendlerne.

Tabel 6.4 nedenfor opdeler den samlede uddannelsesmængde på personer, der bor i hovedstadsområdet, til- og fraflyttere samt Danmark i øvrigt. Det ses, at til- og fraflytterne bidrager med lige meget uddannelse i starten af perioden. Denne tendens ændrer sig dog i løbet af perioden. Således bidrager tilflytterne med ca. 60.000 flere uddannelsesår i 2013, end fraflytterne fjerner fra hovedstadsområdet. Det er igen værd at bemærke, at antallet af tilflyttere er steget med ca. 4 %, mens antallet af fraflyttere er faldet med ca. 33 % fra 2004 til 2013 (jf. Tabel 5.2).

Tabel 6.4 Til- og fraflytteres samlede uddannelse (i 1.000 år)

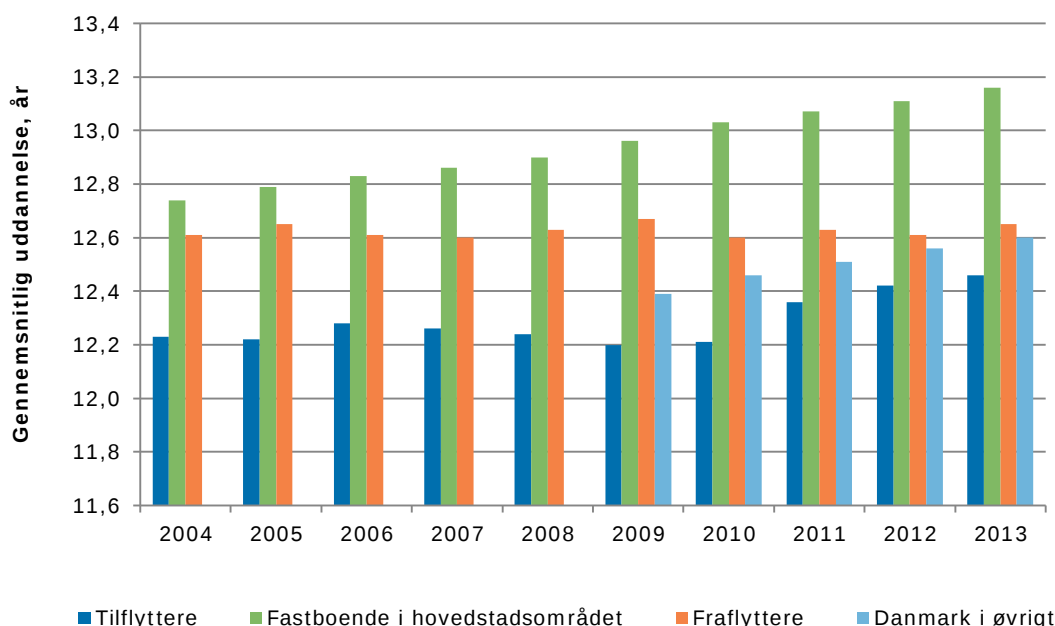
Primo	Tilflyttere	Fastboende i hovedstadsområdet	Fraflyttere	Danmark i øvrigt
2004	158,5	12.003,1	159,3	-
2005	167,9	12.011,4	161,3	-
2006	175,7	12.081,7	165,0	-
2007	176,2	12.172,7	176,4	-
2008	172,5	12.134,3	171,4	-
2009	158,9	11.899,3	128,6	21.615,9
2010	157,1	11.873,4	102,8	21.233,1
2011	153,2	11.914,9	102,5	21.046,2
2012	161,6	12.204,0	105,3	21.350,0
2013	165,6	12.311,5	105,5	21.240,7

Note: Den samlede uddannelseslængde for de fastboende adskiller sig fra den samlede uddannelseslængde for personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet (se tabel ovenfor), da gruppen af personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, inkluderer nogle af de personer, der er flyttet til i løbet af året.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Ser man derimod på den gennemsnitlige uddannelseslængde for de forskellige grupper i Figur 6.4, ses det, at fraflytterne i gennemsnit har en længere uddannelse end tilflytterne. Dog bliver denne forskel mindre gennem perioden, hvilket kan tilskrives en stigning i tilflytternes gennemsnitlige uddannelseslængde specielt i slutningen af 10-årsperioden.

Figur 6.4 Gennemsnitslængden af højeste fuldførte uddannelse for fastboende, til- og fraflyttere i hovedstadsområdet

Note: Den gennemsnitlige uddannelseslængde for de fastboende adskiller sig fra den gennemsnitlige uddannelseslængde for personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet (se figur ovenfor), da gruppen af personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, inkluderer nogle af de personer, der er flyttet til i løbet af året.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Figur 6.4 viser således, at der i gennemsnit bliver fjernet mere humankapital fra hovedstadsområdet, når en person flytter fra området, end der bliver tilført, når en person flytter til, hvis man udelukkende fokuserer på længden af personernes uddannelse. Personer, der er fastboende i hovedstadsområdet, har i gennemsnit en længere uddannelse end både til- og fraflyttere. Derudover har de fastboende i gennemsnit længere uddannelse end i det øvrige Danmark.

6.2.2 Populationens uddannelse opdelt på uddannelseskategorier

Tabel 6.5 viser udviklingen for de personer, der udgør arbejdskraften i hovedstadsområdet, opdelt efter højeste gennemførte uddannelse. Samlet set er udbuddet af arbejdskraft med en videregående uddannelse steget i perioden, mens det er faldet for personer med en erhvervsuddannelse eller derunder.

Den største gruppe af borgere udgøres af personer med en erhvervsuddannelse. Der er dog sket et fald i antallet af personer i denne kategori i perioden på knap 13 %. Det samme gør sig gældende for gruppen af personer, hvis højeste uddannelse er en grundskoleuddannelse. Til gengæld er der sket en moderat stigning på omkring 14 % i antallet af personer, der har en kort og mellemlang videregående uddannelse. Endelig ses den største stigning i antallet af personer, der har en lang videregående uddannelse (herunder også personer med en forskeruddannelse). Der er således sket en stigning på godt 46 % i perioden blandt de højest uddannede.

Tabel 6.5 Fordeling af arbejdskraft i hovedstadsområdet på uddannelsesgrupper (antal personer)

Primo	Grundskole eller derunder	Gymnasial	Erhvervsuddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående / bachelor	Lang videregående	I alt
2004	237.389	120.104	331.573	48.220	160.191	97.416	994.893
2005	234.761	119.423	324.924	49.849	163.447	101.167	993.571
2006	233.260	120.698	320.843	50.635	166.598	106.040	998.074
2007	235.809	121.296	314.864	51.518	169.750	111.167	1.004.404
2008	233.168	121.207	307.448	51.984	171.093	115.774	1.000.674
2009	223.909	115.207	301.434	52.059	169.886	121.082	983.577
2010	213.745	114.676	294.910	52.422	171.497	125.195	972.445
2011	209.840	114.614	288.882	52.744	173.064	130.296	969.440
2012	212.095	116.164	292.002	54.308	178.709	137.288	990.566
2013	208.874	118.141	288.647	55.153	181.484	142.058	994.357
Udvikling 2004-2013	-12,0 %	-1,6 %	-12,9 %	14,4 %	13,3 %	45,8 %	-0,1 %
Udvikling 2009-2013	-6,7 %	2,5 %	-4,2 %	5,9 %	6,8 %	17,3 %	1,1 %

Note: Tabellen omfatter personer, der udgør arbejdskraft til rådighed i hovedstaden. Det vil sige personer, der 1. bor og arbejder i hovedstadsområdet, 2. bor og er ledige i hovedstadsområdet og 3. pendler ind i hovedstadsområdet. Grundskole omfatter personer uden uddannelse, personer med en folkeskoleuddannelse og personer med forberedende uddannelse (eksempelvis højskole). Gymnasial omfatter alle typer af gymnasiale uddannelser. Erhvervsuddannelse omfatter erhvervsfaglig grundforløb, erhvervsfaglig praktik- og hovedforløb og efteruddannelse af specialarbejdere og faglærte. Lang videregående uddannelse inkluderer forskeruddannelser. Summerne, der fremgår af søjlen "I alt", stemmer ikke overens med summerne i Tabel 5.1. Det skyldes, at ikke alle personer har angivet en uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Sammenlignes udviklingen i hovedstadsområdet med udviklingen i det øvrige Danmark (se Tabel 6.6), ses det, at udviklingen i store træk er sammenfaldende. Stigningen i antallet af personer med en kort, mellemlang eller lang uddannelse har været lidt mindre i det øvrige Danmark sammenlignet med hovedstadsområdet, mens faldet i antallet af personer, hvis højeste fuldførte uddannelse er grundskolen, har været mere markant i det øvrige Danmark end i hovedstadsområdet.

Tabel 6.6 Fordeling af personer i øvrige Danmark på uddannelsesgrupper (antal personer)

Primo	Grundskole eller derunder	Gymnasial	Erhvervsuddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående / bachelor	Lang videregående	I alt
2009	502.531	132.583	691.026	86.718	273.357	94.709	1.780.924
2010	472.072	130.560	676.300	87.016	274.310	98.126	1.738.384
2011	455.959	129.703	666.408	87.314	276.323	101.825	1.717.532
2012	454.654	129.822	673.562	89.788	281.570	106.019	1.735.415
2013	441.820	130.863	664.939	90.897	283.690	109.592	1.721.801
Udvikling 2009-2013	-12,1 %	-1,3 %	-3,8 %	4,8 %	3,8 %	15,7 %	-3,3 %

Note: Tabellen omfatter personer, der udgør arbejdsmarkedspotentialet i det øvrige Danmark. Det vil sige personer, der 1. bor og arbejder i det øvrige Danmark, 2. bor og er ledige i det øvrige Danmark og 3. pendler ind i det øvrige Danmark. Grundskole omfatter personer uden uddannelse, personer med en folkeskoleuddannelse og personer med forberedende uddannelse (eksempelvis højskole). Gymnasial omfatter alle typer af gymnasiale uddannelser. Erhvervsuddannelse omfatter erhvervsfaglig grundforløb, erhvervsfaglig praktik- og hovedforløb og efteruddannelse af specialarbejdere og faglærte. Lang videregående uddannelse inkluderer forskeruddannelser.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Tabel 6.7 viser nettoindpendlingen til hovedstadsområdet opdelt efter højeste gennemførte uddannelse. Heraf ses det, at udviklingen i nettoindpendlingen har været positiv blandt alle uddannelsesgrupper i perioden 2004-2013. En undtagelse er nettoindpendlingen blandt personer med en grundskoleuddannelse eller derunder, idet nettoindpendlingen for denne gruppe er blevet ca. 8 % mindre i perioden. Dette er interessant, da nettoindpendlingen blandt personer med en folkeskoleuddannelse var stigende frem til 2008, ligesom for de øvrige uddannelsesgrupper, før finanskrisen.

Den største relative stigning er sket blandt personer med en kort videregående uddannelse, hvor nettoindpendlingen er steget med ca. 46 % i perioden.

Tabel 6.7 Nettoindpendling til hovedstadsområdet opdelt på uddannelsesgrupper (antal personer)

Primo	Grundskole eller derunder	Gymnasial	Erhvervsuddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående / bachelor	Lang videregående	I alt
2004	10.234	2.016	19.062	3.275	4.127	463	39.177
2005	10.538	1.971	19.159	3.449	4.378	450	39.945
2006	10.592	2.210	20.086	3.660	4.576	744	41.868
2007	11.281	2.453	20.166	3.770	4.970	702	43.342
2008	11.187	2.603	20.775	4.189	5.421	1.313	45.488
2009	12.529	3.850	23.913	4.674	6.352	1.495	52.813
2010	11.023	3.125	22.707	4.543	5.994	1.205	48.597
2011	10.221	2.633	21.800	4.460	5.528	850	45.492
2012	10.033	2.804	22.597	4.704	5.723	969	46.830
2013	9.510	2.781	22.330	4.770	5.632	559	45.582
Udvikling 2004-2013	-7,1 %	37,9 %	17,1 %	45,6 %	36,5 %	20,7 %	16,3 %
Udvikling 2009-2013	-24,1 %	-27,8 %	-6,6 %	2,1 %	-11,3 %	-62,6 %	-13,7 %

Note: Tabellen omfatter personer, der enten pendler ind eller ud af hovedstadsområdet. Grundskole omfatter personer uden uddannelse, personer med en folkeskoleuddannelse og personer med forberedende uddannelse (eksempelvis højskole). Gymnasial omfatter alle typer af gymnasiale uddannelser. Erhvervsuddannelse omfatter erhvervsfaglig grundforløb, erhvervsfaglig praktik- og hovedforløb og efteruddannelse af specialarbejdere og faglærte. Lang videregående uddannelse inkluderer forskeruddannelser. Summerne, der fremgår af søjlen "I alt", stemmer ikke overens med summerne i Tabel 5.1. Det skyldes, at ikke alle personer har angivet en uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

6.2.3 Udviklingen i humankapital blandt borgere med en kandidatgrad eller derover

Tabel 6.8 viser udviklingen i arbejdskraftpotentialet opdelt på fem forskellige akademiske uddannelsesretninger. Som det fremgår af tabellen, er antallet af personer med en kandidatgrad steget i alle fem kategorier i perioden 2004-2013. Der har især været en stor stigning inden for de humanistiske fag, men også inden for de samfunds- og naturvidenskabelige fag har stigningen været markant.

Tabel 6.8 Fordeling af arbejdskraften på akademikergrupper i hovedstadsområdet (antal personer)

Primo	Humaniora	Naturviden- skab	Teknisk- /ingeniør- uddannelse	Samfunds- videnskab	Sundhedsvi- denskab	I alt
2004	17.564	13.943	18.297	34.598	11.821	96.223
2005	18.642	14.532	18.604	36.152	12.152	100.082
2006	20.097	15.165	19.008	38.168	12.501	104.939
2007	21.686	16.014	19.419	40.001	12.995	110.115
2008	22.904	16.773	19.949	41.725	13.348	114.699
2009	24.004	17.477	20.392	43.871	14.107	119.851
2010	25.341	17.994	20.539	45.603	14.519	123.996
2011	26.572	18.642	21.137	48.074	14.751	129.176
2012	28.453	19.738	21.629	51.085	15.253	136.158
2013	29.753	20.454	21.798	53.382	15.552	140.939
Udvikling 2004-2013	69,4 %	46,7 %	19,1 %	54,3 %	31,6 %	46,5 %
Udvikling 2009-2013	24,0 %	17,0 %	6,9 %	21,7 %	10,2 %	17,6 %

Note: Alle akademiske uddannelsesgrupper omfatter personer med en kandidatgrad eller en forskeruddannelse. Tabellen omfatter personer, der indgår i arbejdskraft til rådighed i hovedstaden. Det vil sige personer, der 1. bor og arbejder i hovedstadsområdet, 2. bor og er ledige i hovedstadsområdet og 3. pendler ind i hovedstadsområdet. Summen af personer med en kandidatuddannelse eller derover er lavere end i Tabel 6.5, da enkelte personer ikke har angivet, hvilken akademisk gruppe de tilhører.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Tabel 6.9 viser, hvordan udviklingen har været i det øvrige Danmark. Også her ses det, at den største stigning er sket blandt personer med en samfundsvidenskabelig eller humanistisk uddannelse med en stigning på henholdsvis 20,3 % og 22,4 % fra 2009 til 2013. De resterende tre uddannelsesretninger er alle steget i omegnen af 11 % i perioden. Den relative stigning i hovedstadsområdet for personer med en akademisk uddannelse har dog samlet set været lavere i det øvrige Danmark.

Tabel 6.9 Fordeling af arbejdskraften på akademiske uddannelser, øvrige Danmark (antal personer)

Primo	Humaniora	Naturviden- skab	Teknisk- /ingeniør- uddannelse	Samfunds- videnskab	Sundheds- videnskab	I alt
2009	22.062	14.070	12.338	23.807	15.378	87.655
2010	23.036	14.510	12.615	25.201	15.844	91.206
2011	24.157	14.913	12.968	26.661	16.098	94.797
2012	25.618	15.296	13.405	27.818	16.585	98.722
2013	26.615	15.646	13.752	29.143	16.955	102.111
Udvikling 2009-2013	20,6 %	11,2 %	11,5 %	22,4 %	10,3 %	16,5 %

Note: Alle akademiske uddannelsesgrupper omfatter personer med en kandidatgrad eller en forskeruddannelse. Tabellen omfatter personer, der udgør arbejdsmarkedspotentialet i det øvrige Danmark. Dvs. personer, der 1. bor og arbejder i hovedstadsområdet, 2. bor og er ledige i hovedstadsområdet og 3. pendler ind i hovedstadsområdet. Summen af personer med en kandidatuddannelse eller derover er lavere end i Tabel 6.6, da enkelte personer ikke har angivet, hvilken akademisk gruppe de tilhører.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Vi retter nu blikket mod pendlingens fordeling på de ovennævnte uddannelseskategorier. Det ses af Tabel 6.10, at udviklingen i nettoindpendlingen til hovedstadsområdet har været positiv blandt de samfundsvidenskabeligt, de naturvidenskabeligt samt de humanistisk uddannede i perioden 2004 til 2013. Derimod har udviklingen i nettoindpendlingen været negativ for personer med en sundhedsvidenskabelig uddannelse, mens den har været stabil for personer med en teknisk uddannelse.

Tabel 6.10 Nettopendlere til hovedstadsområdet fordelt på akademiske uddannelser (antal personer)

Primo	Humaniora	Naturvidens- skab	Teknisk- /ingeniør- uddannelse	Samfunds- videnskab	Sundheds- videnskab	I alt (antal)
2004	-148	272	249	406	-384	395
2005	-119	281	245	454	-419	442
2006	-23	343	272	595	-454	733
2007	-12	359	299	549	-436	759
2008	10	632	399	652	-374	1.319
2009	80	548	368	755	-357	1.394
2010	86	477	316	689	-417	1.151
2011	-18	398	368	569	-539	778
2012	25	473	358	682	-648	890
2013	-70	413	256	616	-680	535
Udvikling 2004-2013	52,7 %	51,8 %	2,8 %	51,7 %	-77,1 %	35,4 %
Udvikling 2009-2013	-187,5 %	-24,6 %	-30,4 %	-18,4 %	-90,5 %	-61,6 %

Note: Tabellen omfatter personer, der enten pendler ind eller ud af hovedstadsområdet. Alle akademiske uddannelsesgrupper omfatter personer med en kandidatgrad eller en forskeruddannelse. Summen af personer med en kandidatuddannelse eller derover er lavere end i Tabel 6.7, da enkelte personer ikke har angivet, hvilken akademisk gruppe de tilhører.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

6.3 Erhvervserfaring

I det følgende gennemgås det sidste af de tre mål for humankapital: Erhvervserfaring. Ligesom ved de to første mål ses der både på udviklingen i den samlede mængde erhvervserfaring og på udviklingen i den gennemsnitlige erhvervserfaring i perioden. Sidst i afsnittet gennemgås betydningen af til- og fraflytning.

Tabel 6.11 viser udviklingen i erhvervserfaringen blandt personer, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet. Tabellen viser altså det samlede antal års erhvervserfaring, der er til rådighed i hovedstadsområdet i de relevante år.

Tabel 6.11 Arbejdskraften i hovedstadsområdets samlede erhvervserfaring (i 1.000 år)

Primo	Arbejder og bor i hovedstadsområdet	Indpendlere	Udpendlere	Ledige	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden – i alt	Arbejdsmarkedspotential i øvrige Danmark – i alt
2004	13.324	1.025	267	615	14.963	-
2005	13.416	1.053	273	566	15.035	-
2006	13.546	1.107	275	504	15.157	-
2007	13.707	1.138	296	386	15.231	-
2008	13.766	1.207	313	288	15.261	-
2009	13.602	1.398	354	263	15.263	27.202
2010	13.367	1.364	357	537	15.268	27.215
2011	13.310	1.331	353	616	15.257	27.184
2012	13.365	1.367	352	616	15.348	27.173
2013	13.330	1.382	369	676	15.387	27.116
Udvikling 2004-2013	0,0 %	34,8 %	38,5 %	10,0 %	2,8 %	-
Udvikling 2009-2013	-2,0 %	-1,2 %	4,4 %	157,3 %	0,8 %	-0,3 %

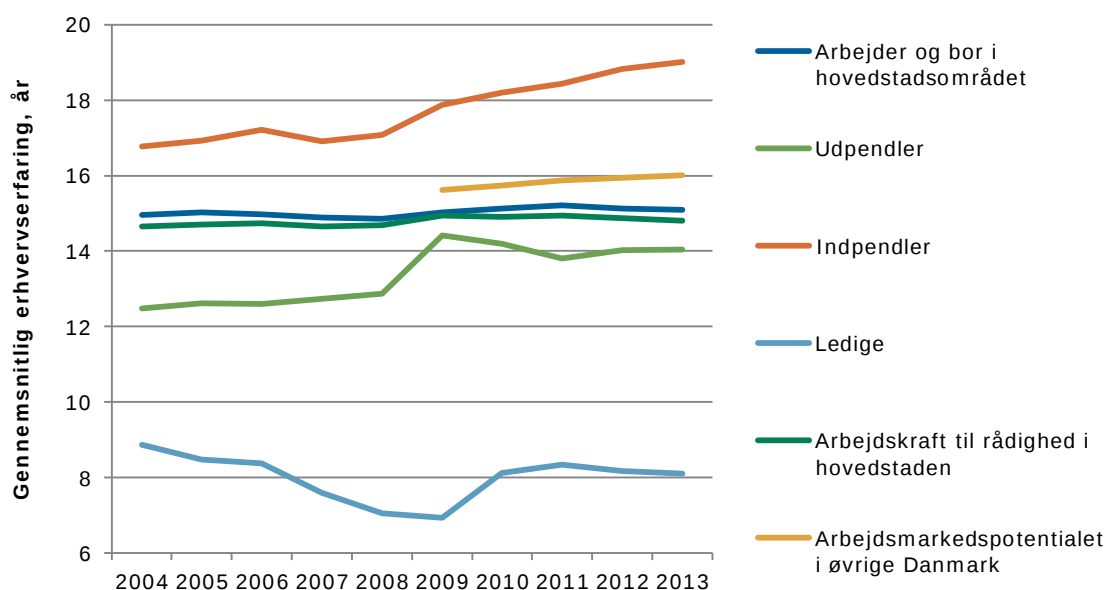
Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotential i øvrige Danmark omfatter personer, der 1. bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Erhvervserfaringen blandt personer, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet, er overordnet steget med 2,8 % fra 2004 til 2013. Den største stigning er sket blandt ind- og udpendlerne. Omvendt har udviklingen blandt personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, været relativt stabil i perioden. Mens hovedstadsområdet har oplevet en mindre stigning i arbejdskraftens samlede erhvervserfaring, har det øvrige Danmark oplevet et marginalt fald fra 2009 til 2013.

Figur 6.5 viser udviklingen i den gennemsnitlige erhvervserfaring.

Figur 6.5 Gennemsnitlig erhvervserfaring (år)

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark omfatter personer, der 1. bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

De ledige er den gruppe, der har mindst erhvervserfaring, med et gennemsnit på 8,1 år i 2013. Af de grupper, der er i arbejde, er indpendlerne dem, der i gennemsnit har mest erhvervserfaring (19 år i 2013), mens udpendlerne har mindst (14,1 år i 2013). Med et gennemsnit på 15,1 år i 2013 er gruppen af personer, der både bor og arbejder i hovedstadsområdet, cirka midt imellem indpendlere og udpendlere og adskiller sig kun ganske lidt fra den samlede gruppe af personer, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet (14,8 år i 2013). Endelig ses det, at den gennemsnitlige erhvervserfaring blandt de personer, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet, er godt et år lavere end den gennemsnitlige erhvervserfaring for arbejdskraftpotentialet i resten af Danmark (16 år i 2013).

Som beskrevet i afsnit 4 har indpendlerne en højere gennemsnitsalder end det samlede arbejdskraftpotentiale, mens udpendlerne har en lavere gennemsnitsalder. Udviklingen i erhvervserfaringen lægger sig altså op ad udviklingen for de to pendlergrupper. Niveauet for de lediges gennemsnitlige erhvervserfaring adskiller sig dog fra niveauet for gennemsnitsalderen, da de ledige generelt er ældre end udpendlerne, men har markant mindre erhvervserfaring.

I Tabel 6.12 nedenfor opdeles den samlede erhvervserfaring på personer, der bor i hovedstadsområdet, til- og fraflyttere samt Danmark i øvrigt. Det ses, at hvor fraflytterne i starten af perioden fjernede væsentligt mere erhvervserfaring fra hovedstadsområdet, end tilflytterne tilføjede, så er denne forskel stort set udlignet i 2013. Således bidrog tilflytterne med 74.700 års erhvervserfaring i 2013, mens fraflytterne tog 73.400 års erhvervserfaring med sig. Udviklingen kan sandsynligvis tilskrives, at antallet af tilflyttere er steget med ca. 4 %, mens antallet af fraflyttere er faldet med ca. 33 % fra 2004 til 2013 (se Tabel 5.2).

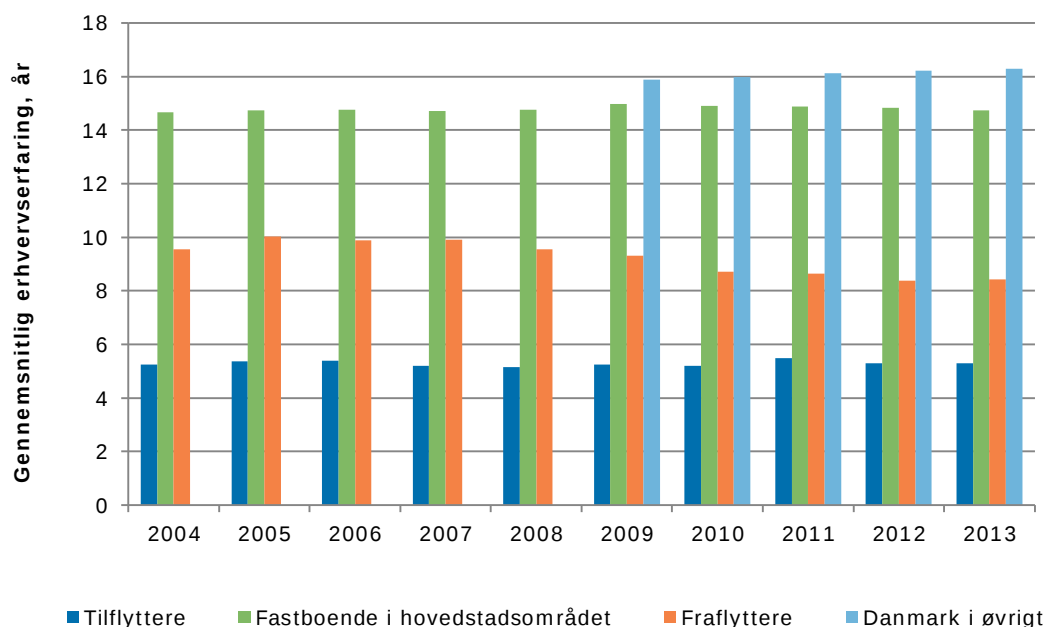
Tabel 6.12 Til- og fraflytteres samlede erhvervserfaring (1.000 år)

Primo	Tilflyttere	Fastboende i hovedstadsområdet	Fraflyttere	Danmark i øvrigt
2004	71,3	14.133,5	124,2	
2005	77,4	14.177,0	131,4	
2006	81,9	14.245,6	133,1	
2007	79,4	14.310,7	143,2	
2008	76,8	14.292,2	133,8	
2009	72,2	14.150,4	98,1	28.225,4
2010	72,6	14.195,4	78,0	28.224,3
2011	74,0	14.227,6	76,8	28.188,0
2012	72,8	14.263,7	72,9	28.190,5
2013	74,7	14.304,8	73,4	28.120,6

Note: Den samlede erhvervserfaring for de fastboende adskiller sig fra den samlede erhvervserfaring for personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet (se tabel ovenfor), da gruppen af personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, inkluderer nogle af de personer, der er flyttet til i løbet af året.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Ser man derimod på den gennemsnitlige erhvervserfaring for de forskellige grupper i Figur 6.6, ses det, at fraflytterne i hele perioden i gennemsnit havde flere års erhvervserfaring end tilflytterne. Dog bliver denne forskel mindre i perioden. Den gennemsnitlige erhvervserfaring for såvel fraflyttere som tilflyttere er dog lavere end den gennemsnitlige erhvervserfaring for fastboende i hovedstadsområdet og beboere i det øvrige Danmark.

Figur 6.6 Gennemsnitserhvervserfaring fastboende, til- og fraflyttere i hovedstadsområdet

Note: Den gennemsnitlige erhvervserfaring for de fastboende adskiller sig fra den gennemsnitlige erhvervserfaring for personer, der bor og arbejder i hovedstadsområdet (se figur ovenfor), da gruppen af personer, der arbejder og bor i hovedstadsområdet, inkluderer nogle af de personer, der er flyttet til i løbet af året.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

7 Indvandringens bidrag til arbejdskraften i hovedstadsområdet

I det følgende beskrives indvandringens bidrag til arbejdskraften og arbejdskraftpotentialet i hovedstadsområdet. Foruden en opgørelse over antallet af indvandrere vil afsnittet opgøre indvandringens bidrag til lønindkomsten i hovedstadsområdet og i det øvrige Danmark. Indvandrernes bidrag til humankapital opgjort på baggrund af uddannelse og erhvervs erfaring fremgår ikke af nedenstående afsnit, da indvandrernes eventuelle medbragte uddannelse og erhvervs erfaring ikke er registreret i stort omfang.

Foruden en samlet opgørelse over antallet af indvandrere og deres lønindkomst foretages der opgørelser for henholdsvis vestlige og ikke-vestlige indvandrere. Vestlige indvandrere omfatter, foruden indvandrere fra EU, også indvandrere fra Andorra, Australien, Canada, Island, Liechtenstein, Monaco, New Zealand, Norge, San Marino, Schweiz, USA og Vatikanstaten. Ikke-vestlige indvandrere omfatter alle øvrige indvandrere. Efterkommere af indvandrere indgår i populationen af danskere.⁹

Det fremgår af Tabel 7.1, at udviklingen i antallet af indvandrere, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet, i store træk følger udviklingen blandt indvandrerne i resten af landet. I hovedstadsområdet var der således 127.333 indvandrere i 2013, hvilket er en stigning på 37 % siden 2004. Den største relative stigning er sket blandt ind- og udpendlende indvandrere. Den mindste udvikling er derimod sket blandt de ledige indvandrere i samme periode.

Tabel 7.1 Indvandrere i hovedstadsområdet (antal)

Primo	Arbejder og bor i hovedstadsområdet	Indpendlere	Udpendlere	Ledige	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden – i alt	Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark – i alt
2004	73.074	2.143	1.230	17.697	92.914	-
2005	75.884	2.270	1.204	17.827	95.981	-
2006	80.291	2.487	1.290	17.158	99.936	-
2007	87.017	2.773	1.465	15.743	105.533	-
2008	93.266	3.268	1.729	12.500	109.034	-
2009	95.629	3.576	1.786	11.775	110.980	106.711
2010	93.571	3.573	1.862	15.030	112.174	105.642
2011	94.608	3.651	1.933	15.649	113.908	106.348
2012	98.762	3.281	2.023	20.303	122.346	115.010
2013	101.503	3.592	2.223	22.238	127.333	118.771
Udvikling 2004-2013	38,9 %	67,6 %	80,7 %	25,7 %	37,0 %	-
Udvikling 2009-2013	6,1 %	0,4 %	24,5 %	88,9 %	14,7 %	11,3 %

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark omfatter indvandrere, der 1. bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

⁹ Populationens opdeling i etniske danskere, vestlige indvandrere og ikke-vestlige indvandrere er bestemt på baggrund af variablerne OPR_LAND og IETYPE fra Danmarks Statistik. OPR_LAND angiver oprindelseslandet for hver person i datagrundlaget. IETYPE angiver, om personerne i populationen er indvandrere, efterkommere af indvandrere eller personer med dansk.

Det ses desuden af Tabel 7.1, at antallet af indvandrere, der står til rådighed i hovedstadsområdet, er stigende frem til og med 2008. Herefter stagnerer antallet frem til og med 2011, hvorefter antallet igen stiger.

Tabel 7.2 viser udviklingen blandt de vestlige indvandrere. Det ses, at 45.810 vestlige indvandrere i 2013 umiddelbart stod til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet. Dette svarer til ca. 36 % af alle indvandrere, der stod til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet (se Tabel 7.1). Samtidig viser tabellen, at der er sket en større udvikling i antallet af vestlige indvandrere, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet, end blandt indvandrerne samlet set (se Tabel 7.1). I 2013 var der således 45.810 vestlige indvandrere i hovedstadsområdet, der umiddelbart stod til rådighed for arbejdsmarkedet, hvilket er en stigning på ca. 59 % siden 2004. Igen er den største stigning sket blandt ind- og udpendlende indvandrere. Dog er stigningen her størst for indpendlerne, hvorimod den var størst for udpendlerne, når indvandrerne blev set under ét.

Tabel 7.2 Antal vestlige indvandrere i hovedstadsområdet

Primo	Arbejder og bor i hovedstadsområdet	Indpendlere	Udpendlere	Ledige	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden – i alt	Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark – i alt
2004	26.790	510	1.011	2.361	30.162	-
2005	27.625	515	991	2.240	30.856	-
2006	28.828	547	1.150	2.062	32.040	-
2007	30.928	604	1.193	1.752	33.873	-
2008	33.418	637	1.356	1.401	36.175	-
2009	35.142	759	1.466	1.261	37.869	42.840
2010	35.022	810	1.537	2.078	38.637	43.595
2011	35.988	860	1.600	2.077	39.665	45.484
2012	38.507	885	1.523	2.986	43.016	49.829
2013	40.534	994	1.738	3.538	45.810	52.737
Udvikling 2004-2013	51,3 %	94,9 %	71,9 %	49,9 %	51,9 %	-
Udvikling 2009-2013	15,3 %	31,0 %	18,6 %	180,6 %	21,0 %	23,1 %

Note: Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden og Arbejdsmarkedspotentialet i øvrige Danmark omfatter indvandrere, der 1. bor og arbejder i det pågældende område, 2. bor og er ledige i det pågældende område og 3. pendler ind i det pågældende område.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Tabel 7.3 viser indvandrerne bidrag til den samlede lønindkomst i hovedstadsområdet. Igen gennem perioden 2004 til 2013 er indvandrerne samlede bidrag steget med 59 %. Således bidrog indvandrerne i 2013 med ca. 31 mia. kroner. De vestlige og ikke-vestlige indvandrere bidrog med en cirka lige stor andel af den samlede lønindkomst i 2013 (henholdsvis 47 og 53 %).

Tabel 7.3 Samlet lønindkomst for indvandrere (2013-priser, mia. kr.)

Primo	Alle indvandrere	Vestlige indvandrere	Ikke-vestlige indvandrere	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden – i alt
2004	19,5	9,0	10,5	314,2
2005	20,4	9,5	10,9	314,5
2006	21,8	9,9	11,9	325,9
2007	24,0	10,6	13,4	335,6
2008	26,7	11,6	15,0	348,2
2009	28,7	12,8	16,0	350,2
2010	28,8	12,9	15,9	342,6
2011	29,0	13,2	15,8	346,3
2012	30,0	13,9	16,1	344,4
2013	31,0	14,5	16,5	342,2
Udvikling 2004-2013	59,0 %	60,9 %	57,3 %	8,9 %
Udvikling 2009-2013	7,8 %	13,8 %	3,1 %	-2,3 %

Note: Den samlede løndindkomst er vist for personer, der 1. bor og arbejder i hovedstadsområdet, 2. bor og er ledige i hovedstadsområdet og 3. pendler ind i hovedstadsområdet.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Tabel 7.4 viser, at udviklingen i den gennemsnitlige lønindkomst i begge indvandrergrupper har været positiv i perioden 2004 til 2013. Særligt er den gennemsnitlige lønindkomst blandt ikke-vestlige indvandrere steget. Dog er den gennemsnitlige lønindkomst for vestlige indvandrere godt 114.000 kroner større end for ikke-vestlige indvandrere i 2013. Den gennemsnitlige lønindkomst for begge indvandrergrupper er dog lavere end den gennemsnitlige lønindkomst for den samlede arbejdskraft, der umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet i hovedstadsområdet.

Tabel 7.4 Gennemsnitlig lønindkomst for indvandrere i hovedstadsområdet (2013-priser)

Primo	Alle indvandrere	Vestlige indvandrere	Ikke-vestlige indvandrere	Arbejdskraft til rådighed i hovedstaden – i alt
2004	210.295	299.100	167.474	307.516
2005	212.992	306.479	168.562	307.699
2006	218.120	307.569	175.783	316.898
2007	227.490	312.700	187.094	323.108
2008	244.975	321.690	206.771	335.239
2009	259.446	336.883	219.231	342.900
2010	257.429	333.429	217.387	339.241
2011	254.851	332.624	213.185	344.487
2012	245.428	322.603	203.469	334.001
2013	243.857	316.876	202.719	329.304
Udvikling 2004-2013	16,0 %	5,9 %	21,0 %	7,1 %
Udvikling 2009-2013	-6,0 %	-5,9 %	-7,5 %	-4,0 %

Note: Gennemsnitsindkomsten er vist for personer, der 1. bor og arbejder i hovedstadsområdet, 2. bor og er ledige i hovedstadsområdet og 3. pendler ind i hovedstadsområdet.

Kilde: Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

8 Skånes arbejdskraftpotentiale

En beskrivelse af arbejdskraftpotentialet i hovedstadsområdet må nødvendigvis tage højde for, at området har en broforbindelse til Sverige, hvorfra der også er et potentiale for at tiltrække arbejdskraft. Vi ser derfor nærmere på Skåne i dette afsnit.

Det er desværre ikke på nuværende tidspunkt muligt at sammenkoble danske og svenske registerdata på individniveau, hvorfor beskrivelsen af Skåne baserer sig på analyser af aggregerede data fra Øresundsdatabasen¹⁰. Indholdet i databasen bygger på oplysninger om personers bopæl og arbejdssted, som kobles mellem det danske og det svenske befolkningsstatistikregister.

8.1 Arbejdskraftpotentialet i Skåne

I det følgende beskrives først det arbejdskraftpotentiale, som forefindes i Skåne, hvorefter der gives en beskrivelse af de personer, som allerede pendler fra Skåne til det danske hovedstadsområde. Data fra Øresundsdatabasen indeholder dog ikke oplysninger om arbejdskraften, som den er afgrænset i denne rapport. Det vil sige opdelt på personer, der 1. bor og arbejder i Skåne, 2. bor og er ledige i Skåne og 3. pendler ind i Skåne. Derfor foretages vurderingen af arbejdskraftpotentialet i Skåne via en teknisk beregning på baggrund af befolkningstallet samt andelen af beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken i Skåne.

8.1.1 Arbejdskraft i Skåne

Tabel 8.1 viser det beregnede arbejdskraftpotentiale for Skåne.

Tabel 8.1 Arbejdskraften i hovedstadsområdet, det øvrige Sjælland og Skåne (2013, antal personer og procent)

	Hovedstads- området	Arbejdskraftpotentiale			
		Antal	Procent	Antal	Procent
Bor og arbejder	882.840	197.495		564.965	
Ledige	83.502	25.428		55.701	
Pendler ind fra					
– Hovedstadsområdet		15.075		890	
– Øvrige Sjælland	49.159				
– Skåne	14.943				
Total	1.030.444	237.998	23 %	621.556	60 %

Note: Opgjort primo 2013.

Kilde: Øresundsdatabasen, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabel 8.1 viser, at arbejdskraftpotentialet i Skåne er på 621.556 personer. Det svarer til 60 % af arbejdskraften i hovedstadsområdet. Potentialet er dermed cirka dobbelt så stort som i det øvrige Sjælland. Arbejdskraftpotentialet fordeler sig på ca. 565.000 beskæftigede personer, der bor i Skåne, 55.700 ledige med bopæl i Skåne og knap 900 personer, der pendler til Skåne fra det danske hovedstadsområde.

¹⁰ Se Øresundsdatabasen, www.orestat.se

8.1.2 Uddannelsesniveau i Skåne

I det følgende ses uddannelsesniveauet blandt arbejdskraften i Skåne. Der fokuseres her udelukkende på de 620.666 personer, som bor og arbejder eller bor og er ledige i Skåne. Indpendlerne fra Danmark medtages ikke, da deres uddannelse ikke fremgår af den aggregerede Øresundsstatistik.

Da KORA ikke har haft adgang til data vedrørende uddannelsesniveauet for borgere i arbejdsstyrken i Skåne, er arbejdsstyrkens uddannelsesniveau beregnet teknisk. Resultaterne af beregningerne fremgår af Tabel 8.2. Tallene undervurderer formentlig uddannelsesniveauet blandt arbejdskraftpotentialitet i Skåne. Det skyldes, at uddannelsesniveauet er beregnet på baggrund af uddannelsesniveauet for Skånes samlede befolkning i alderen 16-64, som også omfatter personer uden for arbejdsmarkedet. Da personer, som står uden for arbejdsmarkedet, typisk har en lavere uddannelse end personer i arbejdsstyrken, forventes det, at andelen af personer med en grundskoleuddannelse er overvurderet i forhold til de faktiske tal for arbejdsstyrken i Skåne, mens andelen af personer med erhvervs- og videregående uddannelser formentlig undervurderes.

Tabellen viser, at ud af de ca. 620.000 i arbejdskraftpotentialitet i Skåne har ca. 276.000 en ungdomsuddannelse som højeste fuldførte uddannelse, hvilket svarer til 44 % af arbejdskraftpotentialitet. Den næststørste gruppe udgøres af de ca. 189.000 personer med en videregående uddannelse, hvilket svarer til 30 % af arbejdskraftpotentialitet, mens personer med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse udgør ca. 23 % af arbejdskraftpotentialitet.

Det ses desuden af figuren, at personer med en videregående uddannelse udgør 50 % af den allerede eksisterende arbejdskraft i hovedstadsområdet, mens de øvrige uddannelsesgrupper begge udgør 70 %.

Tabel 8.2 Estimeret arbejdskraftpotentialitet i Skåne fordelt på uddannelsesniveau (primo 2013, antal personer og procent)

Uddannelsesniveau	Hovedstadsområdet	Arbejdskraftpotentialitet i Skåne ¹	
		Antal	Procent
Grundskole	205.657	143.574	70 %
Ungdomsuddannelse ²	395.674	276.150	70 %
Videregående uddannelse	370.255	183.815	50 %
Uoplyst	43.915	17.127	39 %
Total	1.015.501	620.666	61 %

Note: Arbejdskraftpotentialitetsfordeling på uddannelsesniveauer er beregnet teknisk. ¹Indpendlerne til Skåne fra Danmark er ikke inkluderet. ²Omfatter gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser og eftergymnasiale uddannelser (findes kun i Sverige).

Kilde: Øresundsdatabasen, Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

8.1.3 Branchefordeling i Skåne

Ligesom tilfældet var i forbindelse med uddannelsesniveauet, så har KORA ikke adgang til data vedrørende branchefordelingen for arbejdsstyrken i Skåne. Derfor er arbejdskraftpotentialitetsfordeling på brancher beregnet teknisk.

Tabel 8.3 viser, at de tre største brancher i hovedstadsområdet er Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, Handel samt Tjenesteydelser. Potentialitet for at tiltrække arbejdskraft fra Skåne inden for disse brancher er omkring 60 % for hver af de tre brancher. De største procentvise potentialer ligger i primærerhvervene, som udgør en meget lille del af arbejdsmarkedet i ho-

vedstadsområdet. Der findes dog også betydelige procentvise potentialer i tertiær erhvervene. I Undervisningsbranchen findes der fx et potentiale på 91 %. Her skal man dog være opmærksom på, at der formentlig vil være sprogmæssige barrierer, som formentlig vil begrænse en udnyttelse af dette potentiale. Det mindste potentiale på 21 % findes i branchen for Finans- og forsikringsvirksomhed.

Tabel 8.3 Estimeret arbejdskraftpotentiale i Skåne fordelt på brancher (primo 2013, antal personer og procent)

Branche	Hovedstadsområdet	Arbejdskraftpotentialet i Skåne	
		Antal	Procent
Landbrug, skovbrug og fiskeri	3.267	10.741	329 %
Indvinding og fremstilling	66.229	69.500	105 %
Energiforsyning og miljøvirksomhed	6.093	6.054	99 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	50.163	43.551	87 %
Handel	143.722	88.299	61 %
Transport og magasinering	49.032	35.029	71 %
Hotel- og restaurationsvirksomhed	36.975	20.449	55 %
Information og kommunikation	58.370	21.349	37 %
Finans- og forsikringsvirksomhed	45.131	9.539	21 %
Fast ejendom	15.130	9.371	62 %
Tjenesteydelser	127.251	73.655	58 %
Offentlig forvaltning og forsvar	58.498	31.152	53 %
Undervisning	75.178	68.100	91 %
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	176.649	101.010	57 %
Kulturelle og personlige tjenester	47.901	26.460	55 %
Uoplyst	55.912	6.407	11 %
Total	1.015.501	620.666	61 %

Note: Arbejdskraftpotentialet i Skåne omfatter personer, der arbejder og bor i Skåne, eller som bor og er ledige i Skåne. Indpendlerne til Skåne fra Danmark er ikke inkluderet.

Kilde: Øresundsdatabasen, Danmarks Statistik og KORAs beregninger.

Tages der afsæt i hele Skåne, er der således umiddelbart et stort arbejdskraftpotentiale for virksomhederne i hovedstadsregionen. Det skal dog tages i betragtning, at det vil være resourcekrævende for personer at pendle fra de fjerneste egne af Skåne til hovedstadsregionen, hvorved det realistisk set nok kun vil være muligt at inddrage en del af potentialet i form af pendling. Men givet denne modifikation kan det konstateres, at der i det svenske opland er et betydeligt potentiale inden for brancher, der allerede har en stor volumen i hovedstadsområdet.

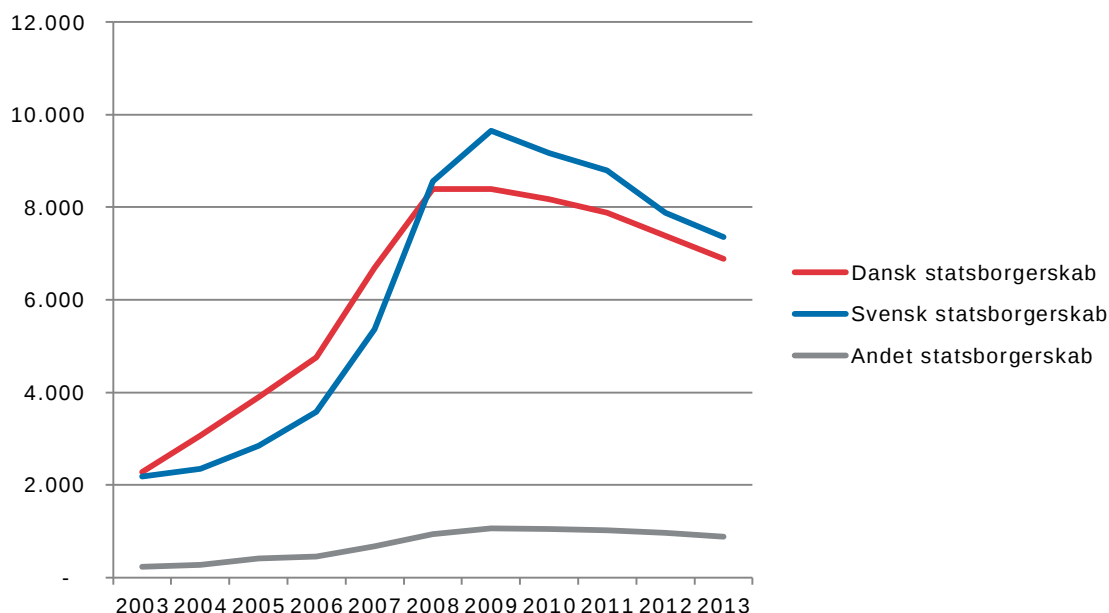
8.2 Pendling fra Skåne

Der fokuseres nu på de personer, der allerede pendler fra Skåne til hovedstadsområdet. Af de knap 25.000 danske statsborgere i alle aldre, der bor i Skåne, pendlede knap 6.900 danskere til Danmark i 2013. De 6.900 danske pendlere omfatter imidlertid også personer ældre end 64 år, men hovedparten af pendlerne formodes at tilhøre aldersgruppen 16-64-årige.

Ud over de danske statsborgere pendlede knap 7.400 svenske statsborgere og knap 900 personer med andet statsborgerskab end dansk eller svensk fra Skåne til Danmark i 2013 (se Figur 8.1). Af de godt 15.100 personer, der i alt pendlede fra Skåne til Danmark, var det kun

knap 200 personer, der ikke arbejder i hovedstadsområdet. Kun knap 900 personer pendler den modsatte vej fra hovedstadsområdet til Skåne (se Tabel 8.1).

Figur 8.1 Udviklingen i pendling fra Skåne til Danmark for personer med dansk, svensk og andet statsborgerskab

Note: Graferne angiver status primo det pågældende år.

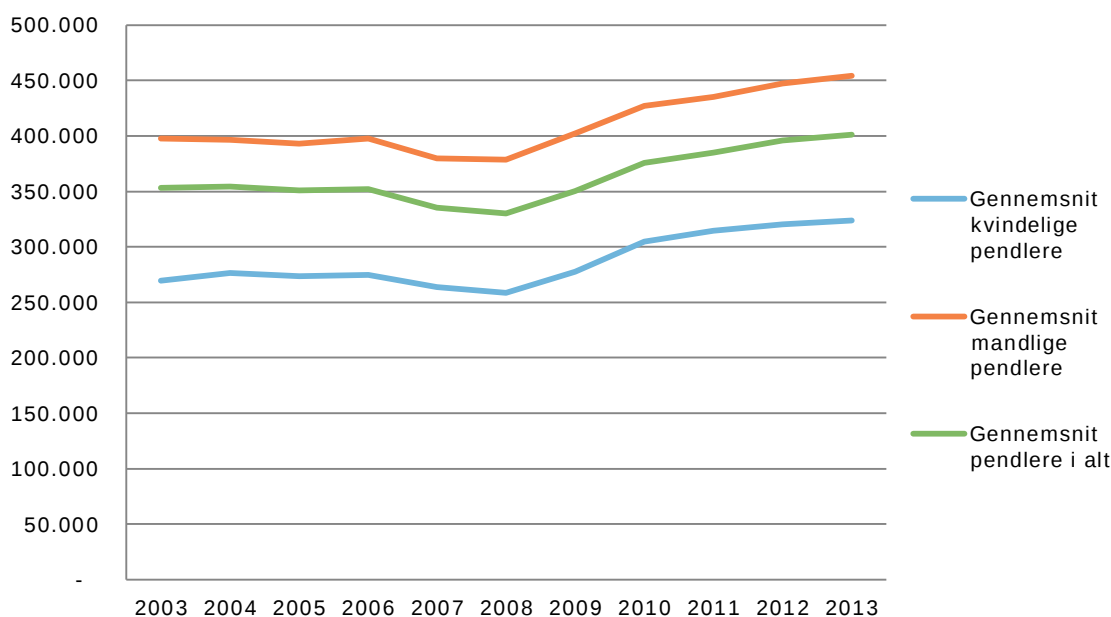
Kilde: Øresundsdata-basen, tabel OEPEN34D.

Figur 8.1 viser udviklingen i antallet af pendlere fra Skåne til Danmark fordelt på statsborgerskab. Det fremgår, at der for både danske og svenske statsborgere skete en kraftig vækst fra 2003 til 2008 henholdsvis 2009, hvorefter antallet har været aftagende indtil 2013. Den fallende vækst i antallet af danske og svenske pendlere siden 2008 og 2009 falder sammen med finanskrisen og den efterfølgende lavkonjunktur. Udviklingen kan være udtryk for, at krisen har medvirket til en mindre efterspørgsel efter arbejdskraft i netop serviceerhvervene, hvor pendlerne ofte arbejder.

Det ses endvidere i figuren, at der i starten af perioden var flest danske statsborgere, der pendlede ind i hovedstadsområdet, mens der i slutningen af perioden var flest svenske.

Pendlerne fra Skåne til Danmark genererer samlet set en lønindkomst på knap seks milliarder danske kroner i 2013. Heraf står mændene for ca. 2/3 og kvinderne for ca. 1/3 af den samlede arbejds løn. Gennemsnitslønnen for indpendlere til hovedstadsområdet fra Sverige svarer nogenlunde til gennemsnitslønnen for indpendlere fra danske kommuner (se Figur 6.1 i afsnit 6.1). Udviklingen i den gennemsnitlige lønindkomst for pendlerne fremgår af Figur 8.2.

Figur 8.2 Gennemsnitlig arbejds løn for pendlere fra Skåne til hovedstadsområdet, årsindkomst opgjort i DKr., 2013-priser

Note: Graferne angiver status primo det pågældende år.

Kilde: Øresundsdatabasen, tabel OEPEN1D og OEPEN80D.

Det ses af Figur 8.2, at gennemsnitslønningerne ligger stabilt for alle tre grupper frem til 2006, hvorefter de falder frem til 2008, inden de begynder at stige igen. Tendensen kan være udtryk for, at efterspørgslen efter arbejdskraft frem til finanskrisen bevirker, at flere lavtlønnede tiltrækkes, specielt til serviceerhvervene. Da krisen indtræffer, er det primært de højtlønnede, der beholder deres job, mens de lavtlønnede og lavtuddannede enten bliver opsagt eller vælger at finde arbejde i Skåne.

Tabel 8.4 viser branchefordelingen for pendlerne fra Skåne. Det ses, at pendlerne primært arbejder inden for brancherne Handel, Transport og magasiner, Tjenesteydelser samt Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger. Pendlernes fordeling på brancher følger i store træk fordelingen i hovedstadsområdet. Dog arbejder en større andel af pendlerne fra Skåne i Transport og magasineringsbranchen (15 %), end tilfældet er for arbejdsstyrken i hovedstadsområdet (5 %). Der er også en lidt mindre andel af pendlerne fra Skåne, der arbejder inden for branchen Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger.

Tabel 8.4 Fordeling af pendlere på branche, primo 2013

Branche	Branchefordeling blandt arbejdskraften i hovedstadsområdet ¹	Antal pendlere fra Skåne	Branchefordeling blandt pendlere
Landbrug, skovbrug og fiskeri	0 %	4	0 %
Indvinding og fremstilling	7 %	1.281	9 %
Energiforsyning og miljøvirksomhed	1 %	57	0 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	5 %	383	3 %
Handel	14 %	2.531	17 %
Transport og magasinerings	5 %	2.387	16 %
Hotel- og restaurationsvirksomhed	4 %	1.085	7 %
Information og kommunikation	6 %	1.035	7 %
Finans- og forsikringsvirksomhed	4 %	787	5 %
Fast ejendom	1 %	91	1 %
Tjenesteydelser	13 %	1.852	12 %
Offentlig forvaltning og forsvar	6 %	445	3 %
Undervisning	7 %	590	4 %
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	17 %	1.941	13 %
Kulturelle og personlige tjenester	5 %	474	3 %
Uoplyst	6 %	0	0 %
I alt	100 %	14.943	100 %

Note: ¹Er konstrueret på baggrund af branchefordelingen blandt arbejdskraften i hovedstaden, se Tabel 5.3 **Branchefordeling for arbejdskraften i hovedstadsområdet, primo 2013 (antal personer)**.

Kilde: Øresundsdatabasen, tabel OEPEN41D.

Det tyder altså på, at pendlere fra Skåne indgår i hovedstadsområdets arbejdsmarked på lige fod med indpendlerne fra det øvrige Sjælland, og at de primært indgår i de brancher, hvor der er mange arbejdspladser i hovedstadsområdet.

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00